

แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ.2564 – 2570)

คณะทำงานทบทวนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นมฯ

มิถุนายน 2564

สารบัญ

ลำดับที่	เรื่อง	หน้า
1	ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร	1
2	ส่วนที่ 2 ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรี 4 ธันวาคม 2560	4
	2.1 แผนระดับที่ 1 (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี)	4
	2.2 แผนระดับที่ 2	5
	2.2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	5
	2.2.2 แผนการปฏิรูปประเทศ	7
	2.2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	9
	2.2.4 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ	10
	2.3 แผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้อง	11
	2.3.1 นโยบายรัฐบาล	11
	2.3.2 นโยบาย Thailand 4.0	11
	2.3.3 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)	12
3	ส่วนที่ 3 แผนปฏิบัติการด้านโคมนและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ.2564 - 2570)	14
	3.1 สถานการณ์อุตสาหกรรมโคมนโลก	14
	3.2 สถานการณ์อุตสาหกรรมโคมนของประเทศไทย	19
	3.3 บทสรุปสถานการณ์อุตสาหกรรมโคมน	22
	3.4 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)	28
	3.5 สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านโคมนและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2570)	30
	วิสัยทัศน์/พันธกิจ/วัตถุประสงค์/เป้าประสงค์และตัวชี้วัด	30
	แผนปฏิบัติการและกลยุทธ์	32
	แผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคมนและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2570)	33
	3.6 กลไกการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านโคมนและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2570)	48
	3.6.1 คณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ	48
	3.6.2 Time Frame การเสนอแผนปฏิบัติการด้านโคมนและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2570) ต่อคณะรัฐมนตรี	58
	3.6.3 โครงการเร่งด่วน	59
4	ภาคผนวก (ก)	
	4.1 Work flow โครงสร้างอุตสาหกรรมนมของประเทศไทย	60
	4.2 ประกาศคณะกรรมการโคมนและผลิตภัณฑ์นม เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และขั้นตอนการจัดทำบันทึกข้อตกลง(MOU) การซื้อขายน้ำนมโค ปี 2563/2564	61
	บรรณานุกรม	66
	นิยามคำศัพท์	70

ส่วนที่ 1

บทสรุปผู้บริหาร

การพัฒนาโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทานของประเทศไทย ยังประสบปัญหาตั้งแต่ต้นน้ำไปถึงปลายน้ำ เริ่มต้นจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมยังคงพบกับปัญหาด้านทุนการผลิตโดยเฉพาะค่าอาหารสัตว์ที่สูงขึ้น ขาดแคลนแรงงาน ผลผลิตและคุณภาพน้ำนมต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด โรคเต้านมอักเสบและโรคปากและเท้าเปื่อยยังเกิดปัญหาเป็นระยะ ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังศูนย์รวบรวมน้ำนมโคและสหกรณ์ ที่ต้องรับภาระในการบริหารจัดการธุรกิจน้ำนมโคของสมาชิก เพื่อจัดการน้ำนมให้ได้คุณภาพดีตามเกณฑ์กำหนดของผู้ประกอบการแปรรูปน้ำนม รวมทั้งการแข่งขันในการเลือกบริโภคสินค้าและผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคและการนำเข้านมผงขาดมันเนยและผลิตภัณฑ์นมที่จะปลดภาษีในปี 2568 เป็นต้นไป

แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2570) จัดทำขึ้นภายใต้สภาพปัญหาและผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโคนมในบริบทการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโคนมโลก เปรียบเทียบกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโคนมไทย โดยสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผน 3 ระดับ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ประกอบด้วยแผนระดับที่ 1 คือ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) แผนระดับที่ 2 ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติ และแผนระดับที่ 3 ได้แก่ นโยบายรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นโยบายและกรอบแนวคิด Thailand 4.0 และกรอบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือ “ศาสตร์พระราชา” ซึ่งเชื่อมโยงกับเป้าหมายระดับโลกที่ประเทศไทยร่วมเป็นสมาชิกภาคีเครือข่ายกับองค์การสหประชาชาติ ที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ซึ่งนายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้เข้าร่วมประชุม *UN Summit on Post - 2015 Transforming Our World :The 2030 Agenda for Sustainable Development* โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 2 คือ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ.2564 - 2570) มีสาระสำคัญ ดังนี้

วิสัยทัศน์ : อุตสาหกรรมโคนมไทยทั้งระบบได้มาตรฐานสากลและเป็นผู้นำในภูมิภาคอาเซียนภายในปี 2570

- พันธกิจ :**
- 1) การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม
  - 2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และองค์กรโคนม
  - 3) การเพิ่มกำไรสุทธิ (Net Profit) ในการเลี้ยงโคนม
  - 4) พัฒนาอุตสาหกรรมโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทานสู่มาตรฐานสากล
  - 5) การส่งเสริมการบริโภคนมพร้อมดื่มของทั้งประเทศ

- 6) การพัฒนาผลิตภัณฑ์นมที่ใช้ไขมันดิบที่ผลิตภายในประเทศไทยให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีอาเซียนและภูมิภาคอื่น
- 7) การพัฒนาฐานข้อมูลโคนมหลัก เป็นระบบฐานข้อมูลเดียว
- 8) การวิจัย พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านโคนม

วัตถุประสงค์ :

- 1) เพื่อสร้างความมั่นคง และความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนมโดยการบูรณาการการบริหารจัดการอุตสาหกรรมโคนมของประเทศ
- 2) เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรในการผลิตนํ้านมโค
- 3) เพื่อพัฒนาระบบอุตสาหกรรมนมของประเทศให้ยั่งยืน เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมนมของประเทศ มีมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้บริโภค และสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

เป้าประสงค์:

- 1) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนมมีความเข้มแข็ง
- 2) นํ้านมโคดิบในประเทศมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ มกอช.กำหนด
- 3) ผลิตภัณฑ์นมมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และมีความหลากหลายตอบสนองผู้บริโภคในแต่ละช่วงอายุ

ตัวชี้วัด :

- 1) องค์กรโคนมบริหารงานจัดการให้มีกำไร
- 2) จำนวนสมาชิกเลี้ยงโคนมใช้บริการองค์กรเกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 3) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี
- 4) ค่าเฉลี่ยผลผลิตนํ้านมโคต่อตัวต่อวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี
- 5) จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี 2565
- 6) คุณภาพนํ้านมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี
  - 6.1 คุณภาพนํ้านมดิบระดับฟาร์มโคนมของจำนวนฟาร์มทั่วประเทศ
    - (1) ค่าโซมาติกเซลล์ ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร
    - (2) ไขมันไม่รวมไขมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50
    - (3) ไขมันไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.75
  - 6.2 คุณภาพนํ้านมดิบระดับศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ
    - มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร
- 7) ผลิตภัณฑ์นม ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่าย มีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์ที่สุ่มเก็บตัวอย่าง

- 8) ส่งเสริมการใช้น้ำนํ้าดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
- 9) อัตราการบริโภคน้ำนํ้าดื่มภายในประเทศจากเดิม 17.43 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
- 10) อัตราการบริโภคน้ำนํ้าดื่มและผลิตภัณฑ์นมรวมทั้งหมดจาก 31.46 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
- 11) พัฒนาผลิตภัณฑ์นมใหม่ เพิ่มขึ้น 10 รายการ ต่อปี
- 12) มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
- 13) มีศูนย์ข้อมูลในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมโคนมของประเทศไทย ภายใน พ.ศ. 2564

แผนปฏิบัติการโคนม :

แผนปฏิบัติการที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม

แผนปฏิบัติการที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนํ้าดื่มและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล

แผนปฏิบัติการที่ 3 การส่งเสริมการบริโภคนมและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ

แผนปฏิบัติการที่ 4 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการใช้ประโยชน์

แผนปฏิบัติการที่ 5 การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านโคนม

โดยมีกรอบแนวคิดในการขับเคลื่อน กำกับ ติดตามและประเมินผล ภายใต้กลไกของคณะกรรมการฯ / คณะอนุกรรมการฯต่างๆที่เกี่ยวข้องด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นมทั้งระบบ ให้มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อน วิธีการติดตามและประเมินผล การรายงานผลและเสนอข้อคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้วิธีการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation)

ส่วนที่ 2

ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ

ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560

2.1 แผนระดับที่ 1 (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี)

การดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2570) สอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

2.1.1 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

- เป้าหมาย :

- 1) ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน
- 2) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

- ตัวชี้วัด :

- 1) รายได้ประชาชาติ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการกระจายรายได้
- 2) ผลผลิตภาพการผลิตของประเทศ ทั้งในปัจจัยการผลิตและแรงงาน
- 3) การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา
- 4) ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน :

1) การเกษตรสร้างมูลค่า

- (1.1) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น
- (1.2) เกษตรปลอดภัย
- (1.3) เกษตรชีวภาพ
- (1.4) เกษตรแปรรูป
- (1.5) เกษตรอัจฉริยะ

2.1.2 ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม

- เป้าหมาย :

- 1) สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ
- 2) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง เพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

- ตัวชี้วัด :

- 1) ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร
- 2) ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน
- 3) ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

- ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม :

- 1) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ
  - (1.1) ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก
- 2) การเสริมสร้างพลังทางสังคม
  - (2.1) สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกันและมีคุณธรรม

2.1.3 ยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- เป้าหมาย :

- 1) อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล
- 2) ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ
- 3) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ

- ตัวชี้วัด :

- 1) พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 2) สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู
- 3) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการเสริมสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม :

- 1) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
  - (1.1) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
  - (1.2) ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยส่งเสริมการบริโภคและการผลิต สีเขียวอย่างยั่งยืน

2.2 แผนระดับที่ 2

2.2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2570) สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในประเด็น ดังนี้

- แผนแม่บท (3) ด้านการเกษตร

เป้าหมายแผนแม่บท 1 ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น

(ตัวชี้วัด : อัตราการขยายตัวของผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศสาขาเกษตรขยายตัวร้อยละ 3.8)

เป้าหมายแผนแม่บท 2 ผลผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น

(ตัวชี้วัด : อัตราผลผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2)

(1) แผนย่อย : เกษตรอัตลักษณ์พื้นที่

1.1) เป้าหมายของแผนย่อย : สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดแผนย่อย : อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น
ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3

(2) แผนย่อย : เกษตรปลอดภัย

2.1 เป้าหมายของแผนย่อย : สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดของแผนย่อย : อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยเฉลี่ยร้อยละ 3
ภายในปี 2565

(3) แผนย่อย : เกษตรชีวภาพ

3.1 เป้าหมายของแผนย่อย : สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดของแผนย่อย : อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพร้อยละ 3

(4) แผนย่อย : เกษตรแปรรูป

4.1 เป้าหมายของแผนย่อย : สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดของแผนย่อย : อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์
เพิ่มขึ้นร้อยละ 3

(5) แผนย่อย : เกษตรอัจฉริยะ

5.1 เป้าหมายของแผนย่อย : สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดของแผนย่อย : มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3

(6) แผนย่อย : การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

6.1 เป้าหมายของแผนย่อย : ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดของแผนย่อย : สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้น
ทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเข้มแข็งในระดับ
มาตรฐาน(เฉลี่ยร้อยละ)

- แผนแม่บท (7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

เป้าหมายแผนแม่บท : ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น

(ตัวชี้วัด : อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานอันดับที่ 45)

(1) แผนย่อย : โครงสร้างพื้นฐาน ด้านคมนาคม และระบบโลจิสติกส์

1.1 เป้าหมายของแผนย่อย : ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง

ตัวชี้วัดของแผนย่อย : สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
เฉลี่ยน้อยกว่าร้อยละ 12

- แผนแม่บท (15) พลังทางสังคม

เป้าหมายแผนแม่บท : ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น

(ตัวชี้วัด : มิติด้านโอกาสของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10)

(1) แผนย่อย : การเสริมสร้างทุนทางสังคม

1.1 เป้าหมายของแผนย่อย : ภาครัฐการพัฒนาที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดของแผนย่อย : ดัชนีชี้วัดทุนทางสังคมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10

- แผนแม่บท (16) เศรษฐกิจฐานราก

เป้าหมายแผนแม่บท : รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง

(ตัวชี้วัด : ดัชนีการพัฒนาย่างทั่วถึง 4.30 คะแนน)

(1) แผนย่อย : การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ

1.1 เป้าหมายของแผนย่อย : ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดของแผนย่อย : อัตราการเติบโตของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี

- แผนแม่บท (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

เป้าหมายแผนแม่บท : มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น

(ตัวชี้วัด : สัดส่วนมูลค่าการลงทุนวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศร้อยละ 1.5)

(1) แผนย่อย : การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านเศรษฐกิจ

1.1 เป้าหมายของแผนย่อย : ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัยและนวัตกรรมส่งผลให้เกิดการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน

ตัวชี้วัดของแผนย่อย : อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัย เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

2.2.2 แผนการปฏิรูปประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ ดำเนินการสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีประเด็นขับเคลื่อนการปฏิรูปที่สำคัญใน 6 มิติ ได้แก่ การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างสังคมและชุมชนที่เข้มแข็ง การฟื้นฟูและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างประสิทธิภาพและความโปร่งใส ในกระบวนการทำงานของภาครัฐ และการพัฒนากฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้การดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2570) สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนการปฏิรูปประเทศ ดังนี้

(1) แผนการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ

หัวข้อที่ 1 : การปฏิรูปด้านความสามารถในการแข่งขัน

1.1 ผลิตภาพ (Productivity) เรื่อง อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ

- *ประเด็นการปฏิรูปที่ 1 : อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ* โดยวางยุทธศาสตร์และดึงดูดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเฉพาะ (Customer-segment specific plan)

- *ประเด็นการปฏิรูปที่ 2 : อุตสาหกรรมเกษตร* ข้อมูลของตลาดโคนิ่งและเครื่องมือสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้ข้อมูลของตลาด การทำโคนิ่งและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร การสนับสนุนการเกษตรแบบโคนิ่ง : กำหนดพื้นที่ทางการเกษตร (Agricultural zoning) ที่ครอบคลุมทั้งในเรื่องของข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์อากาศ พร้อมกับพัฒนาแผนที่ทางการเกษตร (Agri Map) ที่สามารถนำเสนอรูปแบบของการทำการเกษตรและการใช้พื้นที่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ได้

หัวข้อที่ 2 : การปฏิรูปด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม

2.1 การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล

- *ประเด็นการปฏิรูปที่ 1 : การขยายผลโครงการในพระราชดำริกว่า 4,000 โครงการทั่วประเทศ* โดยขยายผลโครงการในพระราชดำริกว่า 4,000 แห่ง ในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับตำบลทั่วประเทศ และฝึกอบรมเกษตรกรร่วมกับเครือข่ายชุมชน

- *ประเด็นการปฏิรูปที่ 4 : ส่งเสริม Smart farmer และ Precision farming* โดยการยกระดับเกษตรกรด้วยนวัตกรรมเกษตรผ่าน Mobile Application พัฒนา Mobile Application รวมทั้งอบรมศักยภาพเกษตรกรให้สามารถใช้นวัตกรรม Mobile Application ในการวางแผนการผลิต Precision farming การตลาดและการส่งข้อมูล

(2) แผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หัวข้อที่ 1 : ความหลากหลายทางชีวภาพ

- *ประเด็นการปฏิรูปที่ 1 : ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่*

1.1 การปฏิรูปกฎหมาย ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่ และนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาและบังคับใช้ตามขั้นตอน

- *ประเด็นปฏิรูปที่ 3 : ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม*

3.1 พัฒนาค้นข้อมูลทรัพยากรชีวภาพระดับชาติ โดยรวบรวมและปรับปรุงข้อมูลชนิดพันธุ์ในประเทศไทยให้เป็นปัจจุบัน ทั้งชนิดพันธุ์พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ และเผยแพร่ในระบบเครือข่ายข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ

หัวข้อที่ 2 : สิ่งแวดล้อม

- ประเด็นปฏิรูปที่ 2 : ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ

2.4 ปรับปรุงระบบติดตามและตรวจสอบมลพิษที่เกิดจากสถานประกอบการ (โรงงาน / ฟาร์ม)

: มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม โดยทบทวนเทคนิคการตรวจวัดมลพิษที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและศึกษาเทคนิคใหม่ๆ ที่สามารถตรวจวัดมลพิษได้แม่นยำและครอบคลุมมากขึ้น

2.5 กำกับควบคุมการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้บทลงโทษกับสถานประกอบการที่กระทำผิดกฎหมายและปรับปรุงบทลงโทษให้มีความรุนแรงมากขึ้น : มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม โดยออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการบังคับใช้บทลงโทษกับสถานประกอบการที่กระทำผิดกฎหมายเพื่อลดความเสี่ยงในการใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่ และปรับปรุงบทลงโทษภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความรุนแรงมากขึ้น สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

(3) แผนการปฏิรูปด้านสาธารณสุข

หัวข้อที่ 1 : การคุ้มครองผู้บริโภค

- ประเด็นการปฏิรูปที่ 9 : การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

3.1 อาหารปลอดภัย ผลักดันให้มีการนำระบบ GAP ที่ขณะนี้ยังเป็นแบบสมัครใจ

ให้เป็นมาตรการทางกฎหมาย (สนับสนุนเกษตรกรด้านเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์)

3.2 มีมาตรการตรวจสอบสินค้าอาหาร ณ ด่านนำเข้าให้มีประสิทธิภาพ

3.3 ผลักดันให้มีมาตรฐานแหล่งการผลิตมากยิ่งขึ้น โดยใช้หลักการสากลปรับใช้เป็นกฎหมาย

3.4 ผลักดันให้มีกฎหมายบังคับใช้ในเรื่องของการขนส่งและการเก็บรักษาอาหารตลอดห่วงโซ่ (ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ยังไม่มีหน่วยงานใดดำเนินการและเป็นส่วนที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัย)

3.5 ผลักดันให้มีกฎหมายมาตรฐาน : ตลาดสด/ร้านอาหาร/แหล่งจำหน่ายอาหารปรุงสำเร็จ และมีการนำไปปฏิบัติ มีการคัดกรองโดยใช้ Test Kits และการ Tracing (QR code)

3.6 สนับสนุนประชาชนบริโภคอาหารปลอดภัย (ปี 2561 - 2562 ผัก ผลไม้ , ปี 2563 - 2564 เนื้อสัตว์และอื่นๆ)

2.2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดการบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมดุลผสมผสาน มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกัน และการบริหารความเสี่ยงที่ดี สอดคล้องกับภูมิสังคม การพัฒนาทุกด้าน มีดุลยภาพ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศน์ มีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและพึ่งพาอาศัย

ซึ่งกันและกัน โดยการพัฒนาในมิติหนึ่งต้องไม่ส่งผลกระทบต่อมิติอื่นๆ ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งต้องมุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคมนทุกวัย ให้เป็น คนดี คนเก่ง มีศักยภาพ และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมนำไปสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา รวมถึงมีจิตอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทั้งนี้การดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2570) สอดคล้องเชื่อมโยงกับตามแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 10 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- (1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
- (2) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- (3) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
- (4) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- (5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน
- (6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาล
ในสังคมไทย
- (7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
- (8) ยุทธศาสตร์การ พัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
- (9) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
- (10) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

2.2.4 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2564 ประกอบด้วย 16 ประเด็นนโยบาย ซึ่งได้ลำดับความสำคัญเพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายมีทิศทางที่ชัดเจน กำหนดเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ 1 นโยบายสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ มุ่งการเสริมสร้างฐานรากความมั่นคง และเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่วนที่ 2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป 12 นโยบาย มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันของสังคมในทุกระดับให้พร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามต่างๆ รวมถึงการลดความเสี่ยงจากผลกระทบของภัยคุกคามดังกล่าว ตลอดจนการเตรียมพร้อมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาความมั่นคงอย่างรอบด้าน มีความเข้มแข็งในการป้องกันประเทศ และการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติฯ มีจุดหมายสำคัญคือ การมีเสถียรภาพความเป็นปึกแผ่นปลอดภัยจากภัยคุกคาม และก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในอาเซียนและประชาคมโลก ทั้งนี้การดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1(พ.ศ. 2564 - 2570) สอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ดังนี้

นโยบายที่ 2 สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ

นโยบายที่ 8 เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

นโยบายที่ 10 รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ 11 เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร

นโยบายที่ 13 พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

2.3 แผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 นโยบายรัฐบาล

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ให้ทราบถึงแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินที่รัฐบาลจะดำเนินการเพื่อพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคง สังคมไทยมีความสุข สามัคคี และเอื้ออาทร คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 เศรษฐกิจไทยมีความแข็งแกร่ง และมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ควบคู่ไปกับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีนโยบายประกอบด้วย นโยบายหลัก 12 ด้าน นโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง ทั้งนี้การดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2570) สอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาล ดังนี้

1) นโยบายหลัก 8 ด้าน ประกอบด้วย

นโยบายหลักที่ 1 การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์

นโยบายหลักที่ 4 การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก

นโยบายหลักที่ 5 การพัฒนาเศรษฐกิจ และความสามารถในการแข่งขันของไทย

นโยบายหลักที่ 6 การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค

นโยบายหลักที่ 7 การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก

นโยบายหลักที่ 10 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

2) นโยบายเร่งด่วน

นโยบายเร่งด่วนที่ 1 การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน

นโยบายเร่งด่วนที่ 4 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

นโยบายเร่งด่วนที่ 6 การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต

2.3.2 นโยบาย Thailand 4.0

นโยบาย Thailand 4.0 เป็นโมเดลการพัฒนาประเทศที่มุ่งเสริมศักยภาพและสร้างโอกาสสู่ “การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยด้วยนวัตกรรม” (Value-Based Economy) เป็นการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ด้วยการนำความหลากหลายเชิงชีวภาพและเชิงวัฒนธรรมมาเป็นความได้เปรียบเชิงแข่งขัน และปรับเปลี่ยนวิธีการ

จากทำมากได้น้อยไปสู่การทำน้อยได้มากนั่นคือเปลี่ยนจากโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเพิ่มมูลค่า (Value Added) ไปสู่การสร้างมูลค่า (High Value) ด้วยวิทยาการความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งจะช่วยยกระดับให้ประเทศมีรายได้สูงขึ้น ด้วยอาศัยกลไกขับเคลื่อนผ่านการสร้างและยกระดับผลิตภาพ โดยมุ่งเน้นองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ ปัญญาอย่างแท้จริง ตลอดจนอาศัยแนวทางให้ประเทศเติบโต ในลักษณะกระจายตัว รวมทั้งอาศัยกลไกขับเคลื่อน การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ซึ่งหมายถึงการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพเสมอภาค และอาศัยกลไกการขับเคลื่อนที่เน้นความตระหนักและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา Thailand 4.0 จะเป็นการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การบริการ และการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีความรวดเร็วและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยหลุดพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลางที่ประสบอยู่ในขณะนี้ และเป็นแนวทางลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในสังคมไทย รวมถึงการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรของประชาชนที่ยังไม่ทั่วถึง ตลอดจนยกระดับประเทศให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูง และเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วลำดับต่อไป ทั้งนี้ในปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” จึงต้องการปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” อาทิ การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ซึ่งทำให้ด้านการเกษตรต้องเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นในเรื่องการบริหารจัดการและใช้เทคโนโลยีหรือ Smart Farming โดยเกษตรกรจะร่ำรวยขึ้น และเปลี่ยนเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ เปลี่ยนจาก SMEs แบบเดิมไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจากรูปแบบบริการแบบเดิมซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่บริการที่มีมูลค่าสูง และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้และทักษะสูง เป็นต้น โมเดล Thailand 4.0 เป็นกรอบแห่งการพัฒนาเพื่อตอบวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

2.3.3 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

นายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้เข้าร่วมประชุมและแสดงกรอบแนวคิดกรอบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือ “ศาสตร์พระราชา” ในเวที *UN Summit on Post - 2015 Transforming Our World :The 2030 Agenda for Sustainable Development* ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ทั้งนี้แผนปฏิบัติการด้านโคมนและผลิตภัณ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564-2570) จะสอดคล้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลัก เป้าหมายที่ 2 คือ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายย่อย ดังนี้

- เป้าหมายย่อยที่ 2.1 ยุติความหิวโหยและสร้างหลักประกันให้ทุกคนโดยเฉพาะคนที่ยากจนและอยู่ในภาวะเปราะบาง อันรวมถึงทารก ได้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอตลอดทั้งปีภายในปี 2573
- เป้าหมายย่อยที่ 2.2 ยุติภาวะทุพโภชนาการทุกรูปแบบและแก้ไขปัญหาความต้องการสารอาหารของหญิงวัยรุ่น หญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร และผู้สูงอายุภายในปี พ.ศ. 2573 รวมถึงบรรลุเป้าหมายที่ตกลงร่วมกันระหว่างประเทศว่าด้วยภาวะเตี้ย(stunting) และแคะแกระ(wasting) ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ภายในปี พ.ศ. 2568
- เป้าหมายย่อยที่ 2.3 เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก โดยเฉพาะผู้หญิง คนพื้นเมือง คราวเรือนเกษตรกร เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และชาวประมง ให้เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า โดยรวมถึงการเข้าถึงที่ดิน ทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ความรู้ บริการทางการเงิน ตลาด และโอกาสสำหรับการเพิ่มมูลค่าและการจ้างงานนอกฟาร์มอย่างมั่นคงและเท่าเทียม ภายในปี 2573
- เป้าหมายย่อยที่ 2.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตร ที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิต ซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัยและภัยพิบัติอื่นๆ และจำช่วยพัฒนาคุณภาพของดินและที่ดินอย่างต่อเนื่อง ภายในปี 2573
- เป้าหมายย่อยที่ 2.5 คงความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้เพาะปลูก สัตว์ในไร่นาและที่เลี้ยงตามบ้านเรือน และชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพืชและสัตว์เหล่านั้น รวมถึงให้มีธนาคารพืชและเมล็ดพันธุ์ที่มีการจัดการที่ดีและมีความหลากหลายทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากการใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมและองค์ความรู้ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมตามที่ตกลงกันระหว่างประเทศภายในปี 2573

ส่วนที่ 3

แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ.2564 - 2570)

3.1 สถานการณ์อุตสาหกรรมโคนมโลก

(1) การผลิต

ปี 2558 - 2562 จำนวนโคนมในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลก มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.36 ต่อปี โดยในปี 2562 มีจำนวนโคนมรวม 142.08 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจาก 140.79 ล้านตัว ของปี 2561 ร้อยละ 0.92 ประเทศที่มีการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คือ ประเทศอินเดีย มีจำนวนโคนมรวม 60.60 ล้านตัว รองลงมาได้แก่ สหภาพยุโรป 22.91 ล้านตัว และบราซิล 16.50 ล้านตัว ตามลำดับ

ตารางที่ 1 จำนวนโคนมในประเทศที่สำคัญของโลก

หน่วย : ล้านตัว

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
อินเดีย	52.50	54.50	56.50	58.50	60.60	3.64	62.40
สหภาพยุโรป	23.56	23.55	23.53	23.31	22.91	-0.66	22.82
บราซิล	17.43	17.43	16.26	16.30	16.50	-1.75	16.80
สหรัฐอเมริกา	9.32	9.33	9.41	9.40	9.33	0.10	9.34
รัสเซีย	7.75	7.24	7.08	6.82	6.66	-3.56	6.58
เม็กซิโก	6.40	6.45	6.55	6.55	6.50	0.47	6.55
อื่น ๆ	22.75	21.98	20.66	19.91	19.58	-3.91	19.53
รวม	139.71	140.48	139.99	140.79	142.08	0.36	144.02

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา : Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

ปี 2558 - 2562 ผลผลิตน้ำนมดิบในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.40 ต่อปี โดยผลผลิตน้ำนมดิบในปี 2562 มีปริมาณรวม 522.68 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 517.72 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 0.96 ประเทศที่มีผลผลิตน้ำนมดิบมากที่สุด คือ สหภาพยุโรป มีผลผลิตน้ำนมดิบรวม 155.30 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา 99.16 ล้านตัน และอินเดีย 91.30 ล้านตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 – 2563

หน่วย : ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
สหภาพยุโรป	150.20	151.00	153.40	154.58	155.30	0.91	155.90
สหรัฐอเมริกา	94.58	96.37	97.76	98.69	99.16	1.19	100.88
อินเดีย	73.65	78.10	83.63	87.80	91.30	5.62	95.20
จีน	31.80	30.64	30.39	30.75	31.00	-0.47	31.80
รัสเซีย	30.55	30.51	30.93	30.40	30.56	-0.03	31.00
บราซิล	24.77	22.73	23.62	23.75	24.45	0.18	25.25
อื่น ๆ	91.29	89.30	90.24	91.75	90.91	0.19	91.20
รวม	496.84	498.65	509.97	517.72	522.68	1.40	531.23

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

ปี 2558 - 2562 ปริมาณการผลิตนมผงขาดมันเนยในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ร้อยละ 0.03 ต่อปี โดยในปี 2562 มีปริมาณรวม 4.76 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 4.75 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 0.21 โดยประเทศที่ผลิตนมผงขาดมันเนยมากที่สุด คือ สหภาพยุโรป มีปริมาณรวม 1.76 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา 1.06 ล้านตัน และอินเดีย 0.64 ล้านตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ปริมาณการผลิตนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 – 2563

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
สหภาพยุโรป	1.72	1.74	1.73	1.74	1.76	0.52	1.78
สหรัฐอเมริกา	1.03	1.05	1.07	1.06	1.06	0.65	1.09
อินเดีย	0.54	0.54	0.57	0.60	0.63	4.39	0.67
นิวซีแลนด์	0.41	0.41	0.40	0.41	0.39	-1.13	0.37
บราซิล	0.16	0.15	0.16	0.15	0.16	0.51	0.16
เบลารุส	0.12	0.11	0.11	0.12	0.15	4.43	0.16
อื่น ๆ	0.79	0.75	0.69	0.67	0.61	-5.77	0.61
รวม	4.77	4.75	4.73	4.75	4.76	0.03	4.84

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

(2) การตลาด**1) การบริโภค**

ปี 2558 - 2562 ความต้องการบริโภคน้ำมันในประเทศที่สำคัญของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.45 ล้านตันต่อปี โดยในปี 2562 มีความต้องการบริโภค 187.62 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 186.58 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 0.56 อินเดียเป็นประเทศที่บริโภคน้ำมันสูงที่สุด คือ 77.68 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหภาพยุโรป 33.40 ล้านตัน และสหรัฐอเมริกา 21.78 ล้านตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ปริมาณการบริโภคน้ำมันในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 – 2563

หน่วย : ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
อินเดีย	63.75	67.70	72.19	76.18	77.68	5.27	80.80
สหภาพยุโรป	33.80	33.60	33.55	33.50	33.40	-0.27	33.26
สหรัฐอเมริกา	23.38	23.22	22.72	22.22	21.78	-1.84	21.40
จีน	13.13	12.56	12.81	12.70	12.80	-0.40	13.35
บราซิล	9.57	9.60	9.99	10.76	11.04	4.08	11.25
รัสเซีย	9.50	8.96	8.56	7.32	7.22	-7.24	7.20
อื่น ๆ	24.75	24.12	23.85	23.90	23.70	-0.95	23.94
รวม	177.88	179.76	183.67	186.58	187.62	1.45	191.20

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา : Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

ความต้องการบริโภคนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลกในช่วงปี 2558 - 2562 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.18 ต่อปี โดยในปี 2562 มีการบริโภครวม 3.96 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 3.95 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 0.25 ประเทศที่มีการบริโภคสูงสุด คือ สหภาพยุโรป มีปริมาณการบริโภค 0.93 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ อินเดีย 0.61 ล้านตัน และสหรัฐอเมริกา 0.41 ล้านตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ปริมาณการบริโภคนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 – 2563 หน่วย : ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
สหภาพยุโรป	0.98	0.80	0.98	1.12	0.93	2.38	0.86
อินเดีย	0.49	0.53	0.58	0.57	0.61	5.17	0.64
สหรัฐอเมริกา	0.49	0.45	0.42	0.37	0.41	-5.29	0.49
เม็กซิโก	0.30	0.33	0.35	0.35	0.40	6.76	0.42
จีน	0.24	0.22	0.28	0.30	0.36	11.00	0.37
บราซิล	0.19	0.19	0.19	0.19	0.18	-1.40	0.19
อื่น ๆ	1.03	1.09	1.05	1.05	1.07	0.56	1.11
รวม	3.72	3.61	3.85	3.95	3.96	2.18	4.08

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

2) การส่งออก

นมผงขาดมันเนยเป็นผลิตภัณฑ์นมส่งออกที่สำคัญ ในช่วงปี 2558 - 2562 การส่งออกนมผงขาดมันเนยของประเทศที่สำคัญมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.04 ต่อปี โดยในปี 2562 มีการส่งออกรวม 2.44 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 2.38 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 2.52 ประเทศที่ส่งออกนมผงขาดมันเนยมากที่สุด คือ สหภาพยุโรป ส่งออกปริมาณ 1.01 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา 0.68 ล้านตัน และนิวซีแลนด์ 0.37 ล้านตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ปริมาณการส่งออกนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 – 2563 หน่วย : ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
สหภาพยุโรป	0.69	0.58	0.78	0.82	1.01	11.59	0.92
สหรัฐอเมริกา	0.56	0.59	0.61	0.71	0.68	6.06	0.72
นิวซีแลนด์	0.41	0.44	0.40	0.36	0.37	-4.17	0.39
เบลารุส	0.12	0.11	0.11	0.12	0.15	4.41	0.16
ออสเตรเลีย	0.20	0.16	0.16	0.15	0.13	-8.81	0.12
แคนาดา	0.02	0.03	0.07	0.07	0.04	19.71	0.04
อื่น ๆ	0.08	0.09	0.09	0.15	0.06	-1.63	0.06
รวม	2.08	2.00	2.22	2.38	2.44	5.04	2.41

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา : Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

3) การนำเข้า ในช่วงปี 2558 - 2562 การนำเข้านมผงขาดมันเนยของประเทศที่สำคัญมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.07 ต่อปี โดยในปี 2562 มีปริมาณนำเข้ารวม 1.43 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1.38 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 3.62 ประเทศที่นำเข้ามากที่สุด คือ ประเทศเม็กซิโก นำเข้าปริมาณ 0.36 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ จีน 0.34 ล้านตัน ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย 0.18 ล้านตัน ซึ่งส่วนใหญ่จะนำไปใช้เป็นส่วนประกอบในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อื่น ๆ หรือนำมาทำเป็นนํ้านมเพื่อใช้บริโภค

ตารางที่ 7 ปริมาณการนำเข้านมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 – 2563 หน่วย : ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
เม็กซิโก	0.26	0.29	0.33	0.36	0.36	9.29	0.38
จีน	0.20	0.18	0.25	0.28	0.34	15.96	0.35
ฟิลิปปินส์	0.10	0.19	0.15	0.16	0.18	10.56	0.19
อินโดนีเซีย	0.15	0.17	0.15	0.16	0.18	2.90	0.19
แอลจีเรีย	0.14	0.12	0.16	0.17	0.12	0.89	0.14
รัสเซีย	0.12	0.13	0.13	0.09	0.09	-8.25	0.09
อื่น ๆ	0.17	0.14	0.17	0.17	0.16	0.05	0.16
รวม	1.13	1.22	1.34	1.38	1.43	6.07	1.50

หมายเหตุ : ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา : Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

(3) สภาพปัญหาและผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโคนมของโลก

1) ความต้องการบริโภคอาหารโลกสูงขึ้น

ความต้องการอาหารในระยะ 50 ปีข้างหน้า จะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 50 จากปัจจุบันมีปัจจัยหลักต้นสำคัญ คือ การเพิ่มขึ้นของประชากร การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนชนชั้นกลาง อิทธิพลวัฒนธรรมบริโภคนิยมจากตะวันตก และปัญหาการขาดแคลนน้ำที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร รวมทั้งการลดลงของพื้นที่เพาะปลูกเนื่องจากการพัฒนาเข้าสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว ตลอดจนเกิดการแย่งยึดที่ดินของกลุ่มประเทศผู้นำเข้าอาหารที่ไม่ต้องการเป็นเพียงผู้ซื้อ หากแต่ต้องการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางอาหารโดยการมุ่งไปใช้ที่ดินในประเทศอื่นๆ เพื่อผลิตอาหารกลับประเทศตนหรือส่งออกไปยังประเทศอื่นๆ

2) การแข่งขันระหว่างพืชพลังงานกับพืชอาหาร

อัตราการใช้พลังงานของโลกในภาพรวมจะเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ทำให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนจากพืชเพิ่มขึ้น เช่น มันสาปะหลัง อ้อย ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลผลิตอาหาร ความมั่นคงทางอาหารของประเทศและการส่งออกของประเทศ การเพิ่มขึ้นของประชากรโลก และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะสูงขึ้นโดยเฉพาะในทวีปเอเชียและแอฟริกา ส่งผลให้มีความต้องการบริโภคสินค้า

เกษตรและอาหารเพิ่มขึ้น แต่ผลผลิตพืชอาหารโลกลดลงจากข้อจำกัดด้านพื้นที่และศักยภาพทางเทคโนโลยีที่มีอยู่ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัญหาการครอบครองทรัพยากรพันธุกรรม และการผูกขาดทางการค้าเมล็ดพันธุ์พืช ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศในระยะยาว

3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงในสภาพภูมิอากาศของโลกมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นและจะส่งผลซ้ำเติมให้ปัญหา การขาดแคลนอาหารและทรัพยากรธรรมชาติมีความรุนแรงมากขึ้น แม้ว่าความรุนแรงของปัญหาการเปลี่ยนแปลง ในสภาพภูมิอากาศจะมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ แต่จำนวนพื้นที่ที่มีแนวโน้มของการขาดแคลนน้ำ เพิ่มขึ้น การเกษตรกรรม และผลผลิตภาคการเกษตรเสียหายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญความเสียหายของพืชผลทางการเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และการค้าอาหารโลกมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น ทำให้สินค้าเกษตรและอาหารที่ ประเทศต่างๆ ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ

4) การกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

ประเทศต่างๆ สร้างมาตรการปกป้องผู้ประกอบการภายในประเทศมากขึ้น เช่น กฎ ระเบียบด้านการค้าและการลงทุน มาตรการทางการในรูปแบบที่ไม่ใช่ภาษี โดยมีมาตรการสิ่งแวดลอม มาตรการสุขอนามัยและ สุขอนามัยพืช มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็แสวงหาโอกาสใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศตนเอง ส่งผลให้มีการเปิดการค้าการลงทุนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ กับประเทศในภูมิภาคเดียวกัน และกดดันให้ประเทศกำลังพัฒนาต้องมีพันธกรณีเกี่ยวกับการรับภาระที่เกิดขึ้นจาก มาตรการดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

3.2 สถานการณ์อุตสาหกรรมโคนมของประเทศไทย

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศเดนมาร์ค เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2503 ทรงสนพระทัยในกิจการเลี้ยงโคนมเป็นอย่างมาก ทางรัฐบาลเดนมาร์คได้ถวาย โครงการการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม โดยได้จัดส่งผู้เชี่ยวชาญมาสำรวจ จัดทำโครงการและจัดสร้างฟาร์มโคนมไทย-เดนมาร์คขึ้นที่สถานีพืชอาหารสัตว์มวกเหล็ก กรมปศุสัตว์ อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี เมื่อพ.ศ. 2504 ในการนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และพระเจ้าเฟรดเดอริกที่ 9 แห่งประเทศเดนมาร์คได้เสด็จมา เป็นประธานในพิธีเปิดฟาร์มเมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2505 แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาการเลี้ยงโคนมยังเป็นไป ได้อย่างช้ามาก และการตีมนมของคนไทยก็ยังคงอยู่ในวงจำกัด จึงมีการรณรงค์ให้มีการตีมนมกันอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ทำให้การตีมนมมีปริมาณสูงขึ้น มีการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศมากขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 รัฐบาลได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการเลี้ยงโคนมกันมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตการเกษตร เช่น มันสำปะหลังและข้าวล้นตลาดและราคาตกต่ำ รวมทั้งกรมปศุสัตว์ได้รับงบประมาณต่างๆ สำหรับการส่งเสริมอาชีพ โคนมให้แก่เกษตรกร และมีการขยายโครงการในจังหวัดต่างๆ เพิ่มขึ้นอีกมากมาย เมื่อปีพ.ศ. 2530 ได้มีมติ

คณะรัฐมนตรี จัดตั้ง “โครงการนมโรงเรียน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดสารอาหารในเด็กวัยเรียน และสนับสนุนอุตสาหกรรมโคนมไทยโดยใช้น้ำนมดิบจากเกษตรกรในประเทศ โดยเริ่มจากชั้นอนุบาลก่อน และจะเพิ่มปีละ 1 ชั้นเรียนจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนักเรียนได้รับนมดื่มฟรีคนละ 200 ซีซี/คน/วัน จำนวน 260 วัน จนถึงปัจจุบัน(พ.ศ. 2562) ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน” เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูประบบบริหารจัดการโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2562 ที่ได้ทบทวนกลไกการบริหารจัดการโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียนทั้งระบบและได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน โดยรณรงค์การบริโภคนมไปยังสถาบันการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้เด็กนักเรียนในประเทศไทยได้บริโภคนมที่มีคุณภาพ

(1) การผลิต

ปี 2559-2563 จำนวนโคนมทั้งหมดของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.97 ต่อปี โดยในปี 2563 มีจำนวนโคนม 670,550 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 666,361 ตัว ของปี 2562 โดยในปี 2563 มีแม่โครีดนม 320,613 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 306,063 ตัว ของปี 2562 ร้อยละ 4.75 ซึ่งในปี 2564 (ข้อมูล ณ มกราคม 2564) มีจำนวนโคนม 794,107 ตัว ส่วนผลผลิตน้ำนมดิบในช่วงปี 2559-2563 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.92 ต่อปี โดยปี 2563 มีผลผลิต 1,291,570 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,245,800 ตัน ของปี 2562 ร้อยละ 3.67 และในปี 2564 มีปริมาณผลผลิตน้ำนม 1,294,880 ตัน เนื่องจากลูกโคเกิดใหม่ในรอบปีและจำนวนแม่โครีดนมเฉลี่ยในรอบปีมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากแม่โคสาวทดแทนประกอบกับภาครัฐมีนโยบายพัฒนาคุณภาพน้ำนมโคเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยเน้นไปที่อาหารในการเลี้ยงโคนมซึ่งส่งผลให้น้ำนมดิบมีปริมาณเพิ่มขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น รวมทั้งราคาน้ำนมดิบอยู่ในเกณฑ์ดี จึงจูงใจให้เกษตรกรมีการพัฒนาการเลี้ยงโคนมโดยการบริหารจัดการฟาร์มที่เป็นระบบตามมาตรฐานฟาร์มที่ดีและมีประสิทธิภาพในการเลี้ยง โดยการปลดแม่โครีดนมที่ให้ผลผลิตน้อยและสุขภาพไม่ดีออกจากฟาร์ม

ตารางที่ 8 จำนวนโคนมและผลผลิตน้ำนมดิบของไทย ปี 2559-2564

หน่วย : พันตัน

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564 ^{2/}
โคนมทั้งหมด ^{3/} ณ 1 ม.ค. (ตัว)	561,911	584,327	623,427	666,361	670,550	4.97	794,107
แม่โครีดนม ^{3/} ณ 1 ม.ค. (ตัว)	240,314	266,345	283,089	306,063	320,613	7.42	325,793
ผลผลิตน้ำนมดิบ ^{4/} (พันตัน)	1,132.50	1,214.79	1,207.09	1,245.80	1,291.57	2.92	1,294.88
อัตรากาไรให้นมของแม่โค ^{3/} (กก./ตัว/วัน)	11.67	12.18	12.23	12.78	11.71	0.55	11.00
การบริโภคนม ^{3/} (พันตัน)	1,088.05	1,111.73	1,138.62	1,159.93	1,123.35	1.07	1,145.81

หมายเหตุ : ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา : ^{3/} ข้อมูลจากกรมปศุสัตว์ ^{4/} กรมส่งเสริมสหกรณ์

(2) การตลาด

1) ความต้องการบริโภค ผลผลิตน้ำนมดิบของไทยใช้สำหรับแปรรูปภายในประเทศทั้งหมดโดยใช้ในอุตสาหกรรมนมพร้อมดื่มและนมโรงเรียน ในปี 2559-2563 ความต้องการบริโภคนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.07 ต่อปี โดยในปี 2563 ปริมาณ 1,123,350 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,159,930 ตัน ของปี 2562 ร้อยละ 3.25 ส่วนในปี 2564 คาดว่าการบริโภคน้ำนมและผลิตภัณฑ์นม จะมีปริมาณการบริโภคคนมจำนวน 1,145,810 ตัน

2) การส่งออกผลิตภัณฑ์นม ไทยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์นมหลายชนิด แต่ส่วนใหญ่มาจากการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมเพื่อใช้ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์นมประเภทอื่นๆแล้วส่งออก สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ นมพร้อมดื่ม นมเปรี้ยว โยเกิร์ต เนยที่ได้จากนม และนมข้นหวาน เป็นต้น และเป็นการส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียง เช่น กัมพูชา เมียนมาร์ สปป.ลาว มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ในปี 2563 มีการส่งออกผลิตภัณฑ์นม ประมาณ 316,980 ตัน มูลค่า 13,018.995 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 ที่ส่งออก 317,793 ตัน มูลค่า 12,034.032 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.18 ปี 2564 คาดว่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมจะมีปริมาณลดลงเนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

3) การนำเข้าผลิตภัณฑ์นม ในแต่ละปีไทยนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมในปริมาณมาก โดยปี 2563 มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์นม จำนวน 252,331 ตัน มูลค่า 21,098.802 ล้านบาท ปริมาณลดลงจากปี 2562 ที่นำเข้า 259,257 ตัน มูลค่า 20,530.423 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 2.67 เนื่องมาจากราคานมและผลิตภัณฑ์นมในตลาดโลกปรับตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งนมผงขาดมันเนยเป็นผลิตภัณฑ์นมนำเข้าที่สำคัญและมีสัดส่วนการนำเข้าสูงกว่าผลิตภัณฑ์นมนำเข้าอื่นๆเพราะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ผลิตนมพร้อมดื่ม นมข้น นมผง ไอศกรีม โยเกิร์ต นมข้นหวาน ลูกกวาด และช็อกโกแลต เป็นต้น

4) ราคา ในปี 2563 ราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 18.16 บาท ลดลงเล็กน้อยจาก 18.30 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 0.76 ซึ่งเกษตรกรได้รับราคาตามคุณภาพน้ำนมดิบจึงจูงใจให้เกษตรกรมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำนมดิบให้ดีขึ้น โดยราคากลางรับซื้อน้ำนมดิบหน้าโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมตามประกาศของคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมอยู่ที่ 19 บาท/กิโลกรัม ในปี 2563 ราคาเฉลี่ยรับซื้อน้ำนมดิบหน้าโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมอยู่ที่ 19.23 บาทต่อกิโลกรัม

ตารางที่ 9 ต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบและราคา

ปี	ต้นทุนน้ำนมดิบ ^{1/} (บาท/กก.)	ราคาเกษตรกร ขายได้ ^{1/} (บาท/กก.)	ราคาเฉลี่ยรับซื้อ หน้าโรงงาน ^{2/} (บาท/กก.)
2559	14.55	18.02	19.01
2560	14.31	18.08	19.06
2561	14.21	18.21	19.10
2562	14.20	18.30	19.48
2563	14.70	18.16	19.23

ที่มา : ^{1/}สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

^{2/}กรมส่งเสริมสหกรณ์

ตารางที่ 10 ปริมาณและมูลค่าผลิตภัณฑ์นม ส่งออกของประเทศไทย ปี 2559 – 2564

ปี	นมผงขาดมันเนย		นมและผลิตภัณฑ์นม		รวม	
	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท
2559	8,126	422,450	158,573	6,700,658	166,699	7,123,108
2560	9,833	551,094	267,593	9,794,435	277,426	10,345,529
2561	12,632	567,751	295,910	10,311,674	308,542	10,879,425
2562	10,189	470,339	307,604	11,563,693	317,793	12,034,032
2563	5,037	370,489	311,943	12,648,506	316,980	13,018,995
อัตราเพิ่ม(ร้อยละ)	18.18	16.75	18.07	15.49	17.97	15.41

ที่มา : กรมศุลกากร

ตารางที่ 11 ปริมาณและมูลค่านมและผลิตภัณฑ์นมนำเข้าของไทย ปี 2558 - 2562

ปี	นมผงขาดมันเนย		นมและผลิตภัณฑ์นม		รวม	
	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท
2559	58,350	4,320,808	170,387	12,094,056	228,737	16,414,864
2560	64,345	5,203,790	173,092	15,377,607	237,437	20,581,397
2561	66,914	4,399,308	183,488	15,940,354	250,402	20,339,662
2562	68,338	5,043,521	190,919	15,486,902	259,257	20,530,423
2563	62,519	5,714,077	189,812	15,384,725	252,331	21,098,802
อัตราเพิ่ม(ร้อยละ)	-2.46	-2.08	3.57	4.98	1.76	2.82

ที่มา : กรมศุลกากร

(3) ปัญหาและผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโคนมไทย

1) ปัญหาด้านการผลิต

- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนซึ่งมีผลทำให้โคนมได้รับผลกระทบจากอุณหภูมิที่ร้อนและความชื้นที่สูงอยู่เกือบตลอดปี ทำให้โคนมมีความเครียดจากความร้อนและความชื้นของอากาศ ลูกผสมโคนมที่มีสายเลือดพันธุ์โฮลสไตน์ฟรีเซียนกับโคพื้นเมืองของประเทศไทยเป็นโคนมที่เหมาะสมกับรูปแบบการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรไทยมากกว่าที่จะเลี้ยงโคนมพันธุ์แท้

- ต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบในภาพรวมของประเทศไทยปี 2563 เฉลี่ยเท่ากับ 14.70 บาทต่อกิโลกรัม เป็นต้นทุนคงที่ประมาณร้อยละ 14.97 ต้นทุนผันแปรประมาณร้อยละ 85.03 ค่าใช้จ่ายในการผลิตน้ำนมดิบที่มีสัดส่วนสูงในต้นทุนการผลิต ได้แก่ ค่าอาหารหยาบและอาหารข้นมีสัดส่วนร้อยละ 65.89 และค่าแรงงานมีสัดส่วนร้อยละ 13.47 นอกจากนี้ประสิทธิภาพการจัดการฟาร์มโคนม ได้แก่ ศักยภาพการผลิตน้ำนมและการจัดการระบบสืบพันธุ์ในฟาร์มโคนมก็มีผลต่อต้นทุนการผลิตด้วย

- *ขาดแคลนอาหาร/อาหารหยาบที่มีคุณภาพ*

อาหารโคนมทั้งอาหารชั้นและอาหารหยาบคุณภาพถือเป็นต้นทุนหลักของการเลี้ยงโคนม เมื่อมีการขาดแคลนและมีราคาสูงขึ้นตลอดเวลา หากโคนมได้กินอาหารไม่เพียงพอก็จะส่งผลให้ผลผลิตน้ำนมดิบลดลงจากที่ได้ในสภาวะปกติ ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการเลี้ยงโคนม และทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีกำไรลดลง หากไม่มีการแก้ไขที่ถูกต้องอาจทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมขาดทุน ฟาร์มขนาดเล็กอาจถึงขั้นต้องเลิกเลี้ยงโคนมในที่สุด

- *คุณภาพน้ำนม*

ปัญหาคุณภาพน้ำนมรายฟาร์มและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เช่น ปริมาณเซลล์โซมาติกในน้ำนมดิบของถังนมรวมของสหกรณ์หรือศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบมีค่าสูง , ปริมาณไขมันและของแข็งรวมในน้ำนมต่ำ , ปริมาณแบคทีเรียทั้งหมดในน้ำนมและแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์ม (Coliform bacteria) ยังมีค่าที่สูงกว่ามาตรฐานที่ยอมรับได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมักเริ่มต้นมาจากปัญหาในระดับฟาร์มของเกษตรกร เช่น ปัญหาเต้านมอักเสบที่เกิดจากการรักษาความสะอาดในขั้นตอนต่างๆของการรีดนม อุปกรณ์การรีดนมไม่ได้มาตรฐาน เช่น ความดันไม่ได้มาตรฐาน ตัวทำจังหวะเสียหาย ตลอดจนท่ออย่างเสื่อมคุณภาพ และการละลายไม่ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรค ทั้งนี้สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ รายงานว่าผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำนมรายฟาร์มในปีงบประมาณ 2562 ซึ่งเป็นผลการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างจากสมาชิกสหกรณ์โคนมและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบที่ส่งตรวจวิเคราะห์เป็นประจำทุกเดือน 212 แห่ง จาก 38 จังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 265,613 ตัวอย่าง มีตัวอย่างร้อยละ 47 ของตัวอย่างทั้งหมดที่ส่งตรวจมีค่าเนื้อมันทั้งหมดมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 12.25 อย่างไรก็ตามองค์ประกอบเนื้อมันมีแนวโน้มที่ดีขึ้นเรื่อยๆตามลำดับ ดังนั้นเพื่อยกระดับองค์การโคนมให้มีความเข้มแข็งและสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อพัฒนาการผลิตน้ำนมโคโดยตั้งเป้าหมายให้ฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP 100 % ในปี 2565 และคุณภาพน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี โดยมีองค์ประกอบเนื้อมันรวมไขมันสูงถึงร้อยละ 12.25 โดยดำเนินการยกระดับแบบเป็นขั้นบันได และหากเกษตรกรยังไม่สามารถเพิ่มถึงร้อยละ 12.25 ได้ก็จะมีแนวทางในการช่วยเหลือ อาทิ การพัฒนาการจัดการอาหารโคนม การจัดการระบบสืบพันธุ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนม การอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อพัฒนาฟาร์มโคนมให้ได้มาตรฐานหรือการจัดการหาอาชีพอื่นๆทดแทน เป็นต้น เมื่อมีระบบสหกรณ์เข้ามาช่วยกลุ่มเกษตรกรก็จะมีมารวมกลุ่มทำเกษตรแบบแปลงใหญ่ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก็จะสามารถช่วยให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายได้

- *การรับรองระบบมาตรฐาน*

ปัจจุบันมีฟาร์มโคนมที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP คิดเป็น 36 % จากปริมาณฟาร์มโคนมทั้งหมด ซึ่งค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับปริมาณฟาร์มโคนมทั้งหมด ดังนั้นจะต้องยกระดับฟาร์มโคนมให้มีความเข้มแข็งและเข้าสู่ระบบมาตรฐานตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (Good Agricultural Practice : GAP) ทั้งที่เป็นการรับรองรายฟาร์ม หรือการรับรองแบบกลุ่ม หรือฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good Farming Management : GFM) โดยจะต้องผลักดันและสนับสนุนให้เกษตรกร

พัฒนาและปรับปรุงฟาร์มให้เข้าสู่ระบบมาตรฐาน โดยภาครัฐควรจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย เพื่อจูงใจและช่วยเหลือเกษตรกรในระยะเบื้องต้น โดยมีเป้าหมายของแผนจะต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100 % ในปี 2565

- โรคระบาด หรือโรคอุบัติใหม่

ในปัจจุบันโรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and mouth disease) ยังพบการเกิดโรคกระจายในทุกภูมิภาคเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะมีการออกมาตรการเพื่อควบคุมและป้องกันมามากเพียงใด แต่ก็ยังไม่สามารถกำจัดโรคให้หมดไปจากประเทศไทย รวมไปถึงโรคอุบัติใหม่ที่อาจแพร่ระบาดและส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในวงกว้าง เนื่องจากมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคและการแพร่ของโรค เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ รูปแบบการเลี้ยง การขนย้ายสัตว์ รวมถึงความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับโรค การควบคุมป้องกันโรค และการบริหารจัดการเมื่อเกิดโรคระบาด

2) ปัญหาด้านการตลาด

- ความตกลงการค้าเสรี

ประเทศไทยได้มีการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีระดับภูมิภาคที่จัดทำร่วมกับอาเซียน และเริ่มมีผลบังคับใช้แล้ว 6 ฉบับ ได้แก่ อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ , อาเซียน-จีน , อาเซียน-ญี่ปุ่น , อาเซียน-เกาหลี , อาเซียน-อินเดีย , อาเซียน-ฮ่องกง และอยู่ระหว่างการเจรจา ได้แก่ ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) สำหรับความตกลงการค้าเสรีทวิภาคีของไทยที่เจรจาและมีผลบังคับใช้แล้ว ได้แก่ ไทย-ออสเตรเลีย , ไทย-นิวซีแลนด์ , ไทย-ญี่ปุ่น , ไทย-ชิลี , ไทย-อินเดีย (early harvest 82 รายการ) และไทย-เปรู (72 % ของรายการสินค้า) และที่อยู่ระหว่างการเจรจา ได้แก่ ไทย-ตุรกี ส่วนที่ยังเตรียมการเจรจา ได้แก่ ไทย-ฮ่องกง

การเปิดการค้าเสรี (FTA) กับประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ส่งผลให้ประเทศออสเตรเลียได้รับโควตาการนำเข้านมผงเพิ่มขึ้น และภาชนะนำเข้านมผงและผลิตภัณฑ์นมลดลงตามข้อตกลง มีผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมโดยตรง เนื่องจากประเทศคู่พันธมิตรทั้งสองเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์นม มีความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตและเทคโนโลยีการผลิต โดยเฉพาะนมผงซึ่งมีราคาถูกจะนำไปสู่การทดแทนนํ้านมดิบในโรงงานแปรรูป จนเป็นเหตุให้เกิดปัญหาการปฏิเสธรับซื้อและปัญหานมดิบล้นตลาด เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำต้องเลิกเลี้ยงไปในที่สุด หากระบบบริหารจัดการนํ้านมดิบภายในประเทศอ่อนแอ ดังนั้นรัฐบาลต้องเร่งดำเนินการหาทางช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอย่างเร่งด่วน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการเลี้ยงโคนมและสร้างความเข้มแข็งขององค์กร การรณรงค์ให้ประชาชนผู้บริโภคได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคนม โดยแสดงให้เห็นผู้บริโภคได้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างนํ้านมโคแท้ 100 % และการนํ้านมผงมาละลายนํ้า ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

- การนำเข้านมผง/FTA

ประเทศไทยนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมต่างๆ ในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก นมผงขาดมันเนยเป็นผลิตภัณฑ์นมนำเข้าที่สำคัญ และยังคงมีส่วนการนำเข้าสูงกว่าผลิตภัณฑ์นมนำเข้าอื่นๆ โดยนำเข้ามากกว่าประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณนมและผลิตภัณฑ์นมนำเข้าทั้งหมด เพราะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม นมข้น นมข้นจืด ไอศกรีม โยเกิร์ต นมข้นหวาน เป็นต้น และต้นทุนการนำเข้ายังต่ำกว่าการใช้วัตถุดิบและบริหารจัดการง่ายกว่า ส่งผลกระทบต่อปริมาณการรับซื้อวัตถุดิบในประเทศ การเปิดการค้าเสรีเต็มรูปแบบกับประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์จะต้องถูกดำเนินการในปี 2568

- การส่งออกโคนม

ในช่วงก่อนปี 2560 ประเทศไทยได้มีการส่งออกนมโคไปยังประเทศในกลุ่มอาเซียน หลังจากนั้นรูปแบบการส่งออกโคนมมีชีวิตเปลี่ยนเป็นการส่งออกโคพ้อพันธุ์ โดยปริมาณการส่งออกพ้อพันธุ์โคนม ปี 2562 จำนวน 6 ตัว โคเพศเมีย 146 ตัว และน้ำเชื้อ จำนวน 400 โด๊ส โดยมีประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนกัมพูชา พม่า เป็นคู่ค้าสำคัญ ส่วนในปี 2563 (ม.ค.-ธ.ค.) มีการส่งออกโคเพศเมีย จำนวน 224 ตัว และโคนมเพศผู้ 129 ตัว

- การบริโภคน้ำนมภายในประเทศ

อัตราการบริโภคนมพร้อมดื่มภายในประเทศไทยค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับหลายๆประเทศทั่วโลก โดยมีอัตราการบริโภคนมพร้อมดื่มในปี 2562 เฉลี่ยจำนวน 17.43 กิโลกรัม/คน/ปี และในปี 2563 มีอัตราการบริโภคนมพร้อมดื่มเฉลี่ยจำนวน 16.83 กิโลกรัม/คน/ปี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งรณรงค์การบริโภคนมพร้อมดื่มของประชาชนในประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้และเข้าใจให้ทราบถึงคุณประโยชน์ของการบริโภคนมเต็มไขมัน 100 %

3) ปัญหาการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ปี 2562 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 66.55 ล้านคน เป็นผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 11.13 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16.73 ของประชากรทั้งหมด โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้คาดการณ์ว่าภายในปี 2568 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) โดยจะมีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ประมาณ 15 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นเกินร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด กล่าวคือ จะมีผู้สูงอายุ 1 คน ในประชากรทุกๆ 5 คน การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย หน่วยงาน ECONOMIC INTELLIGENCE CENTER ธนาคารไทยพาณิชย์ ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุพบว่ามีความแตกต่างจากผู้สูงอายุในอดีตอย่างเห็นได้ชัด ผลสำรวจกลับพบว่าผู้สูงอายุไทยกว่าร้อยละ 60 มักจะออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และกิจกรรมหลักอันดับ 1 คือ การออกไปซื้อของ ซื้ออาหาร ซื้อของใช้ในชีวิตประจำวัน รองลงมา คือ การออกไปพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมใส่ใจ ดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในอนาคตสังคมไทยสูงวัยมากขึ้น ความต้องการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้น อันเป็นผลมาจากวิทยาการทางการแพทย์ที่มีความก้าวหน้า

ทันสมัยสามารถตรวจวินิจฉัยและบำบัดรักษาโรคได้ สารพัดโรค มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อโรคภัยไข้เจ็บนานาชนิด รู้จักการดูแลสุขภาพ ร่างกายของตนเองด้วยวิธีการบริโภคอาหารหรือการเลือกรับประทานอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อร่างกาย ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี ไม่เจ็บป่วยง่าย การได้รับอาหารบริโภคที่ถูกต้องเหมาะสม จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อจะช่วยส่งเสริมให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้วิถีชีวิต โดยเฉพาะพฤติกรรม การบริโภคอาหารของคนไทยเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น การไม่บริโภคอาหารเช้า และการนิยมดื่มเครื่องดื่มเพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อภาวะโภชนาการของประชาชน อาจก่อให้เกิดภาวะทุพโภชนาการในกลุ่มคนวัยต่าง ๆ ที่ไม่เพียงแต่เป็นโรคขาดสารอาหารเท่านั้น แต่อาจมีภาวะโภชนาการเกินร่วมด้วย การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบ ดังกล่าวนั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลโภชนาการที่เป็นปัจจุบันมากที่สุดเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน และกำหนดกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหาโภชนาการ ตลอดจนใช้ในการควบคุมและกำกับงานด้านโภชนาการของประเทศไทย

4) ปัญหาการเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้วิเคราะห์แนวโน้มเศรษฐกิจไทยในไตรมาสที่ 1 ปี 2563 หดตัวจากช่วงเวลาเดียวกันปีก่อน โดยการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบรุนแรงต่ออุปสงค์ทั้งต่างประเทศและในประเทศ โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวที่หดตัวสูง ด้านการส่งออกสินค้าที่ไม่รวมทองคำหดตัวต่อเนื่อง เครื่องจักรบริโภคภาคเอกชนแผ่วลงตามรายได้และความเชื่อมั่นที่ปรับลดลงมาก โดยมีเพียงการใช้จ่ายในหมวดสินค้าจำเป็นที่ยังขยายตัวได้ รายได้เกษตรกรหดตัวจากระยะเดียวกันปีก่อน ตามปริมาณผลผลิตที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรม หดตัวสูงสุดนับตั้งแต่ช่วงเกิดอุทกภัยปี 2554 ตามอุปสงค์ทั้งในและต่างประเทศที่อ่อนแอ สำหรับภาคบริการหดตัวแรงขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลจากมาตรการควบคุมโรคของหลายประเทศรวมถึงประเทศไทย ดังนั้นการจะแก้ไขเศรษฐกิจไทยกลับมาขยายตัวที่ระดับศักยภาพได้อีกครั้งคงไม่สามารถพึ่งพาการกระตุ้นผ่านมาตรการการคลังระยะสั้นหรือการใช้นโยบายการเงินที่มีประสิทธิผลจำกัดในการรักษาโรคที่มาจากปัญหาเชิงโครงสร้างได้ปัญหาเชิงโครงสร้างจำเป็นต้องได้รับยาที่ถูกโรคหรือการผ่าตัดเศรษฐกิจไทยโดยต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันให้พร้อมออกวิ่งในสนามอย่างแข็งแรงยามเมื่อเศรษฐกิจโลกกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เปิดเผยว่าภาวะเศรษฐกิจการเกษตรช่วงไตรมาส 1 ปี 2563 (มกราคม - มีนาคม 2563) หดตัวร้อยละ 4.8 เมื่อเทียบกับไตรมาส 1 ของปี 2562 โดยสาขาพืช สาขาประมง สาขาบริการทางการเกษตร หดตัวลง ขณะที่สาขาปศุสัตว์ขยายตัว ร้อยละ 3.8 เป็นผลจากปริมาณความต้องการบริโภคทั้งในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นทำให้เกษตรกรขยายการผลิตประกอบกับประเทศไทยมีการเฝ้าระวัง ควบคุมโรคระบาดอย่างเข้มงวด ตลาดต่างประเทศ มีความเชื่อมั่น โดยปริมาณน้ำนมดิบเพิ่มขึ้น เนื่องจากการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านอุตสาหกรรมโคนม ทางสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทยรายงานว่ สาขาปศุสัตว์ขยายตัว ร้อยละ

3.8 เป็นผลจากปริมาณความต้องการบริโภคทั้งในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นทำให้เกษตรกรขยายการผลิต ประกอบกับประเทศไทยมีการเฝ้าระวัง ควบคุมโรคระบาดอย่างเข้มงวด ตลาดต่างประเทศ มีความเชื่อมั่น โดยปริมาณน้ำนมดิบเพิ่มขึ้น เนื่องจากการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แต่ในช่วงการระบาดของโรคโควิด19 อุตสาหกรรมนมได้รับผลกระทบ เนื่องจากมีข้อจำกัดในช่องทางการจำหน่ายทั้งในประเทศและส่งออก รวมทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง ทำให้มีการปิดร้านค้าและโรงแรม คาดว่ายอดการจำหน่ายลดลงในช่วงครึ่งแรกของปี 2563 และจะค่อยๆดีขึ้นในครึ่งหลังของปี นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่ออย่างมากกับภาคเกษตรกรและองค์กรโคนม เนื่องจากผู้บริโภคชะลอการใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้มีการชะลอการรับซื้อผลผลิตของผู้ประกอบการนม ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตน้ำนมโคออกมามากจนเกินความต้องการบริโภคซึ่งหน่วยงานเกี่ยวข้องจะต้องเร่งดำเนินการหามาตรการแก้ไขทั้งระยะสั้นและระยะยาวต่อไป

5) ปัญหาด้านเกษตรกร/องค์กรโคนม

- เกษตรกรเล็กเลี้ยงโคนม

การเลี้ยงโคนมในปัจจุบันกำลังประสบต่อปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ขาดแคลนแรงงาน และอาหารสัตว์มีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุน รวมทั้งปัญหาการขาดทายาทสืบทอดเลี้ยงโคนม เนื่องจากคนรุ่นใหม่เห็นว่าอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่เหนื่อยเกษตรกรจำนวนมากจึงเลิกเลี้ยงโคนม

- ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้การเลี้ยงโคนมไม่ประสบความสำเร็จ

- 1) การจัดการฝูงโค และ ขนาดของฝูงโคไม่เหมาะสม
- 2) โรคและโรคระบาด
- 3) ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมหรือภาวะภัยแล้งมีผลกระทบทำให้ผลผลิตพืชอาหารสัตว์ได้รับความเสียหายและขาดแคลนส่งผลให้ราคาอาหารสัตว์ปรับตัวสูงขึ้น
- 4) เกษตรกรขาดความอดทนในการเลี้ยงและขาดความรู้ในการแก้ไขปัญหา
- 5) ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น ค่าใช้จ่ายด้านอาหารโคนมราคาสูงและขาดแคลนอาหารหยาบคุณภาพดี รวมทั้งประสิทธิภาพการจัดการฟาร์มโคนม ได้แก่ ศักยภาพการผลิตน้ำนมและการจัดการระบบสืบพันธุ์ต่ำกว่ามาตรฐาน

6) ปัญหาด้านแรงงาน เนื่องจากขาดแคลนแรงงานและขาดแผนรองรับกรณีไม่มีแรงงาน

7) ขาดแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการฟาร์ม

- องค์กรโคนมขาดความเข้มแข็งในการประกอบธุรกิจโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทาน

สหกรณ์โคนมมีหน้าที่ดำเนินธุรกิจที่ช่วยเหลือสมาชิกในการประกอบอาชีพ เช่น ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านการจัดหาอาหารหรืออุปกรณ์ บริการสมาชิกในราคายุติธรรมเพื่อลดต้นทุนในการผลิตและด้านการรวบรวมผลผลิตของสมาชิก หรือเป็นผู้ดำเนินการในการจัดหาตลาดให้กับสมาชิก โดยทำหน้าที่รวบรวมน้ำนมดิบจำหน่ายให้โรงงานแปรรูป ยังขาดความเข้มแข็งในการประกอบธุรกิจโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทาน

3.3 บทสรุปสถานการณ์อุตสาหกรรมโคนม

โลกในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมโคนมหลายประการ คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อความสมดุลของนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาอุณหภูมิของโลกสูงขึ้น การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร การแข่งขันระหว่างพืชพลังงานกับพืชอาหาร รวมทั้งการลดลงของพื้นที่เพาะปลูกเนื่องจากการพัฒนาเข้าสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็วและการเข้าถึงครองที่ดินของกลุ่มประเทศผู้นำเข้าอาหารที่ต้องการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางอาหารด้วยการมุ่งไปใช้ที่ดินในประเทศอื่นๆ เพื่อผลิตอาหารกลับประเทศตนหรือส่งออกไปยังประเทศอื่นๆ ก่อให้เกิดปัจจัยด้านการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี เช่น สิ่งแวดล้อม มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) การทุ่มตลาดและการอุดหนุน แต่อย่างไรก็ตามยังมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นโอกาส คือ ความต้องการอาหารสูงขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนชนชั้นกลาง และอิทธิพลวัฒนธรรมบริโภคนิยมจากตะวันตกส่งผลให้ความต้องการบริโภคน้ำนมของประเทศต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทำให้จำนวนโคนมผลิตน้ำนมดิบและการผลิตนมผงขาดมันเนยในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลกมีอัตราเพิ่มขึ้นเช่นกัน

สำหรับประเทศไทยยังคงประสบปัญหาจากสภาพภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเพิ่มศักยภาพการผลิตน้ำนมให้ได้น้ำนมตามมาตรฐานสายพันธุ์ และปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ทั้งในเรื่องการระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อย รวมทั้งโรคเต้านมอักเสบ นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายที่กระทบต่ออุตสาหกรรมโคนม ได้แก่ การขาดผู้สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนม ขาดมาตรการรองรับภาวะความเสี่ยงจากการเลี้ยงโคนม สหกรณ์ขาดความเข้มแข็งในการประกอบธุรกิจโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งขีดความสามารถในการแข่งขันหลังจากการเปิดการค้าเสรีเต็มรูปแบบแล้ว

3.4 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

(1) จุดแข็ง (Strengths)

การผลิต

- 1) เป็นอาชีพที่สร้างรายได้และมีเสถียรภาพด้านราคา เมื่อเทียบกับอาชีพทางการเกษตรอื่นๆ
- 2) เกษตรกรมีพันธุ์โคนม และองค์ความรู้การเลี้ยงโคนมในเขตร้อนขึ้น
- 3) มีระบบการผลิตในอุตสาหกรรมนมที่มีความเจริญทัดเทียมต่างประเทศ (อาเซียน)
- 4) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม รวมตัวเป็นองค์กรเกษตรกร
- 5) มีวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรหลากหลายและมีปริมาณมาก

การตลาด

- 1) ราคาน้ำนมโค (น้ำนมดิบ) มีเสถียรภาพ
- 2) มีโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

การควบคุม กำกับดูแลและการสนับสนุน

- 1) มีระบบบริหารจัดการอุตสาหกรรมนมผ่านคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม

(2) จุดอ่อน (Weaknesses)

การผลิต

- 1) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีพื้นที่จัดทำแปลงหญ้าไม่เพียงพอ
- 2) อาหารหยาบคุณภาพดีมีไม่เพียงพอต่อเนื่องตลอดทั้งปี
- 3) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นฟาร์มรายย่อย มีต้นทุนการผลิตสูง
- 4) ประสิทธิภาพการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้ในฟาร์มเกษตรกรไม่เหมาะสม
- 5) มีความเสียหายจากการเกิดโรคระบาด เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย

ด้านการบริหารจัดการ

- 1) การบริหารจัดการฟาร์มส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐาน
- 2) ระบบฐานข้อมูลโคนม ไม่เป็นระบบฐานเดียว มีหลากหลายหน่วยงานที่จัดทำ และขาดการเชื่อมโยง
- 3) ขาดแคลนแรงงาน และผู้สืบทอดกิจการฟาร์ม
- 4) ขาดการบูรณาการของหน่วยงานในการกำกับดูแลในการนำเข้าและส่งออกสินค้า
- 5) ขาดการบูรณาการของหน่วยงานรับผิดชอบในอุตสาหกรรมนมและผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนา
- 6) พระราชบัญญัติโคนมและผลิตภัณฑ์นม พ.ศ.2551 ยังไม่สมบูรณ์และยังขาดงบประมาณในการขับเคลื่อน ซึ่งมีการเสนอแก้ไขอย่างต่อเนื่อง
- 7) ขาดการนำองค์ความรู้และผลงานวิจัยไปใช้ในเกษตรกร เพื่อนำไปปฏิบัติได้และเห็นผลจริง ซึ่งยังมีน้อย

ด้านองค์กรเกษตรกรและเกษตรกร

- 1) องค์กรเกษตรกรยังขาดประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร และขาดการเชื่อมโยงเครือข่าย
- 2) จำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมมีแนวโน้มลดลง
- 3) ขาดองค์ความรู้บริหารจัดการฟาร์ม และระบบการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายใหม่

ด้านการตลาด

- 1) การบริโภคนมและผลิตภัณฑ์นมยังไม่ใช้วัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย
- 2) สหกรณ์/โรงงานแปรรูปขนาดเล็กไม่สามารถแข่งขันผู้ประกอบการรายใหญ่ได้

(3) โอกาส (Opportunities)

- 1) การเปิดการค้าเสรีอาเซียน ทำให้ความต้องการผลิตภัณฑ์นมและพันธุ์โคนมของประเทศในกลุ่มอาเซียนมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสเพิ่มมูลค่าการส่งออกได้ดีในอนาคต
- 2) มีนโยบายของรัฐให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมนมทั้งระบบ
- 3) ภาครัฐให้การสนับสนุนในเรื่องการส่งเสริมด้านการตลาด เช่น โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

และโครงการรณรงค์การบริโภคนม

- 4) นมเป็นอาหารเพื่อสุขภาพและผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากขึ้น
- 5) ผู้บริโภคมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องคุณประโยชน์ของน้ำนมโคมากขึ้น
- 6) แนวโน้มการบริโภคนม มีอัตราที่เพิ่มขึ้น
- 7) มีระบบมาตรฐานสากลตลอดห่วงโซ่อุปทาน

(4) ภัยคุกคาม (Threats)

- 1) ประเทศไทยต้องเปิดเสรีทางการค้ากับประเทศที่มีศักยภาพการเลี้ยงโคนม ทำให้เกิดการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขัน ในปี 2568
- 2) ผลิตภัณฑ์“นม”มีการแข่งขันจากเครื่องดื่มทดแทน“นม” เช่น นมถั่วเหลือง นมข้าว นมข้าวโพด
- 3) โรคระบาดในโคนม
- 4) มาตรการกีดกันทางการค้า เช่น เงื่อนไขการเกิดโรคระบาด (ปากและเท้าเปื่อย) เป็นต้น
- 5) การสวมสิทธิ์จากประเทศนอก AEC
- 6) โรคอุบัติใหม่ เช่น โรคไวรัสโคโรนา (Covid-19)

3.5 สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2570)

⇒ **วิสัยทัศน์ :** อุตสาหกรรมโคนมไทยทั้งระบบได้มาตรฐานสากลและเป็นผู้นำในภูมิภาคอาเซียนภายในปี 2570

- ⇒ **พันธกิจ :**
- 1) การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม
  - 2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และองค์กรโคนม
  - 3) การเพิ่มกำไรสุทธิ (Net Profit) ในการเลี้ยงโคนม
  - 4) พัฒนาอุตสาหกรรมโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทานสู่มาตรฐานสากล
  - 5) การส่งเสริมการบริโภคนมพร้อมดื่มของทั้งประเทศ
  - 6) การพัฒนาผลิตภัณฑ์นมที่ใช้น้ำนมดิบที่ผลิตภายในประเทศไทยให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีอาเซียนและภูมิภาคอื่น
  - 7) การพัฒนาฐานข้อมูลโคนมหลัก เป็นระบบฐานข้อมูลเดียว
  - 8) การวิจัย พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านโคนม

⇒ **วัตถุประสงค์ :**

- 1) เพื่อสร้างความมั่นคง และความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม โดยการบูรณาการการบริหารจัดการอุตสาหกรรมโคนมของประเทศ
- 2) เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรในการผลิตน้ำนมโค
- 3) เพื่อพัฒนาระบบอุตสาหกรรมนมของประเทศให้ยั่งยืน เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้อง ในอุตสาหกรรมนมของประเทศ มีมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้บริโภค และสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

⇒ **เป้าประสงค์ :**

- 1) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนมมีความเข้มแข็ง
- 2) น้่านมโคดิบในประเทศมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ มกอช.กำหนด
- 3) ผลิตภัณฑ์นมมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และมีความหลากหลายตอบสนองผู้บริโภคในแต่ละช่วงอายุ

⇒ **ตัวชี้วัด :**

- 1) องค์กรโคนมบริหารงานจัดการให้มีกำไร
- 2) จำนวนสมาชิกเลี้ยงโคนมใช้บริการครบวงจรองค์กรเกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 3) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี
- 4) ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้่านมโคต่อตัวต่อวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี
- 5) จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี 2565
- 6) คุณภาพน้่านมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี
  - 6.1 คุณภาพน้่านมดิบระดับฟาร์มโคนมของจำนวนฟาร์มทั่วประเทศ
    - 1) ค่าโซมาติกเซลล์ ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร
    - 2) เนื่อนมไม่รวมไขมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50
    - 3) ไขมันไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.75
  - 6.2 คุณภาพน้่านมดิบระดับศูนย์รวบรวมน้่านมดิบ
    - มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร
- 7) ผลิตภัณฑ์นม ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่าย มีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์ที่สุ่มเก็บตัวอย่าง
- 8) ส่งเสริมการใช้น้่านมดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
- 9) อัตราการบริโภคนมพร้อมดื่มภายในประเทศจาก 17.43 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
- 10) อัตราการบริโภคน้่านมโคและผลิตภัณฑ์นมรวมทั้งหมดจาก 31.46 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
- 11) พัฒนาผลิตภัณฑ์นมใหม่เพิ่มขึ้น อย่างน้อย 10 รายการ
- 12) มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
- 13) มีศูนย์ข้อมูลในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมโคนมของประเทศไทย ภายใน พ.ศ. 2564

⇒ แผนปฏิบัติการและกลยุทธ์

แผนปฏิบัติการที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรและองค์กรโคนม

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างความมั่นคงและลดความเสี่ยงจากการประกอบอาชีพ

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างความภาคภูมิใจและพัฒนาเกษตรกรโคนมรุ่นใหม่สู่บทบาทอาชีพการเลี้ยงโคนมอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรเพื่อใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีบริหารจัดการฟาร์มแบบครบวงจร

แผนปฏิบัติการที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมมาตรฐานฟาร์มโคนม และความปลอดภัยทางชีวภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคูณภาพน้ำนมระดับฟาร์ม และศูนย์รวบรวมน้ำนมให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบประกันคุณภาพ (Quality Assurance) ของน้ำนมดิบ

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการใช้น้ำนมโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์ที่ 6 ขับเคลื่อนและกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่

แผนปฏิบัติการที่ 3 การส่งเสริมการบริโภคนมและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ

กลยุทธ์ที่ 1 รณรงค์/ส่งเสริมการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์นม

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาลิขิต์โคนมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันส่งเสริมการใช้น้ำนมดิบภายใน ประเทศแปรรูป

แผนปฏิบัติการที่ 4 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการใช้ประโยชน์

กลยุทธ์ที่ 1 จัดตั้งศูนย์ข้อมูลโคนมแห่งชาติ (National Dairy Information Center)

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบฐานข้อมูลนมโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ 3 รวบรวมและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลโคนม

แผนปฏิบัติการที่ 5 การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านโคนม

กลยุทธ์ที่ 1 ศักยภาพวิจัยพัฒนาด้านโคนมและผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาการองค์ความรู้หรือนวัตกรรมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทางโครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ช่วงโซ่คุณค่า			หมายเหตุ
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ	
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม											
กลยุทธ์ 1 พัฒนาองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม											
แผนงานสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรโคนมและองค์กรโคนม											
แนวทางที่ 1.1 ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการน่านมตลอดห่วงโซ่ปทาน											
กิจกรรมหลัก(ก.1) การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม											
กิจกรรมหลัก(ก.2) จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมโคนม											
กิจกรรมหลัก(ก.3) การพัฒนาศักยภาพฟาร์มโคนม											
กิจกรรมหลัก(ก.4) ฟาร์มต้นแบบโคนม(Farm Model)/ศูนย์เรียนรู้โคนม - ฟาร์มโคนมอินทรีย์ - ฟาร์มโคนมอัจฉริยะ - ฟาร์มโคนมเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน											
แผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง	(ปีละ....ราย)										
1)โครงการพัฒนาเกษตรกรปราชญ์ด้านโคนม(Smart Farmer)(ก.1)	เกษตรกร 8,000 ราย	กษ.(ปศ)	กษ (อสค./	ตัวชี้วัดที่ 3		✓	✓	✓			(ปศ/อสค)
2)โครงการถ่ายทอดความรู้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (Smart Officer) (ก.1)	ปีละ.....รุ่น	กษ.(ปศ)	กสส.)	ตัวชี้วัดที่ 3		✓	✓	✓			(ปศ/อสค)
3)โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรโคนมแบบบูรณาการ (ก.1)	สหกรณ์ทั่วประเทศ	กษ.(ปศ)	ชุมนุมสหกรณ์ฯ	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3		✓	✓	✓			(ปศ/กรมส่งเสริมฯ)
4)โครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมด้านโคนม (Dairy Training Center) (ก.2/ก.4)	ศูนย์ฝึกฯ 2 แห่ง	กษ.(ปศ)	สมาคมฯ /สถาบันฯ	ตัวชี้วัดที่ 3		✓	✓	✓			(ปศ)
5)โครงการจัดตั้งฟาร์มโคนมประสิทธิภาพสูง (Thai-Denmark Smart Dairy Farm) (ก.4)	ฟาร์มต้นแบบ1แห่ง	กษ.(อสค.)		ตัวชี้วัดที่ 3		✓	✓	✓			(อสค)
แนวทางที่ 1.2 ส่งเสริมองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง											
กิจกรรมหลัก(ก.1) การถ่ายทอดเทคโนโลยีในองค์กรโคนม											
กิจกรรมหลัก(ก.2) การพัฒนาองค์กรโคนมและสหกรณ์โคนม											
แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง											
1.โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรและธุรกิจชุมชน (ก.1/ก.2)	ปีละ1 แห่ง	กษ.(กสส)	ชุมนุม สหกรณ์/ สหกรณ์	ตัวชี้วัดที่ 1,2		✓	✓	✓			(กรมส่งเสริมสหกรณ์)
2.โครงการส่งเสริมเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีติดตามประสิทธิภาพทางการสืบพันธุ์ของโคและการผลิตน่านมโค (ก.1/ก.2)	สหกรณ์โคนม23จว.	ชุมนุมฯ	สภาเกษตรกร ภาคเอกชน	ตัวชี้วัดที่ 1,2		✓	✓	✓			(ชุมนุมสหกรณ์ฯ)
3.โครงการปรับโครงสร้างฟาร์มเกษตรกรโคนม (ก.1/ก.2)	สหกรณ์โคนม25แห่ง	กษ.(กสส)	/สถาบันฯ	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3		✓	✓	✓			(ปศ)
กลยุทธ์ 2 สร้างความมั่นคงและลดความเสี่ยงจากการประกอบอาชีพ											
แนวทางที่ 2.1 พัฒนาระบบประกันความเสี่ยงจากการประกอบธุรกิจโคนม											
กิจกรรมหลัก ประกันภัยโคนม											
แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง											
1.โครงการ ประกันภัยโคนม	นำร่องปีละ 500 ฟาร์ม	กษ.(ปศ/ กสส./อสค)	อสค./ธกส ชุมนุมฯ สหกรณ์ฯ	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3		✓		✓			(ปศ)

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทางโครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ห่วงโซ่คุณค่า			หมายเหตุ
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ	
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม (ต่อ)											
กลยุทธ์ 2 สร้างความมั่นคงและลดความเสี่ยงจากการประกอบอาชีพ (ต่อ)											
<u>แผนงานสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรโคนมและองค์กรโคนม</u>											
แนวทางที่ 2.2 พัฒนากลไกการระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนประกันความเสี่ยงจากการประกอบธุรกิจโคนม แบ่งตามด้าน ได้แก่ อาหารสัตว์ สุขภาพสัตว์ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม การพัฒนาอาชีพโคนม											
กิจกรรมหลัก การจัดหาแหล่งทุนเพื่อสร้างความมั่นคง แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง			กษ.(สศค./								
1.โครงการเพื่อเสนอขอกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร	กลุ่มเกษตรกรที่ เข้าร่วมโครงการ/ กองทุน	กษ.	อสค/ /กสส)	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3	✓	✓	✓	✓	✓	พิจารณาเป็นราย โครงการ/ผู้รับผิดชอบ	
2.โครงการเพื่อเสนอขอรับเงินกองทุนปรับโครงสร้างการผลิต		กษ.(สศค)	รกส	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3	✓	✓	✓	✓	✓		
3.โครงการช่วยเหลือเพื่อการปรับตัวของภาคการผลิตและภาคบริการที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า		พณ	ชุมชน	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3	✓	✓	✓	✓	✓		
4.กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.)		พณ.	สหกรณ์	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3	✓	✓	✓	✓	✓		
5.โครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการพัฒนาเกษตรแบบแปลงใหญ่ (รกส)		กค.	สหกรณ์โคนม สมาคมฯ	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3	✓	✓	✓	✓	✓		
กลยุทธ์ 3 สร้างความภาคภูมิใจและพัฒนาเกษตรกรโคนมรุ่นใหม่สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมอย่างยั่งยืน											
แนวทางที่ 3.1 พัฒนามาตรฐานวิชาชีพเกษตรกรและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโคนม											
กิจกรรมหลัก พัฒนามาตรฐานวิชาชีพเกษตรกรและพัฒนามาตรฐาน วิชาชีพผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโคนม แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง											
1.โครงการพัฒนาสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานวิชาชีพ สาขาโคนม	เกษตรกร/ ผู้ประกอบการที่เข้า ร่วม	สถาบัน	สมาคมสัตว์	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3	✓	✓	✓	✓	✓	(สถาบันคุณวุฒิ วิชาชีพ)	
2.โครงการพัฒนาสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานวิชาชีพ สาขาแปรรูปนม		คุณวุฒิ วิชาชีพ	บาลา	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3	✓	✓	✓	✓	✓		
แนวทางที่ 3.2 ส่งเสริมเกษตรกรโคนมรุ่นใหม่ สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมอย่างยั่งยืน											
กิจกรรมหลัก พัฒนาเกษตรกรโคนมรุ่นใหม่ แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง											
1.โครงการส่งเสริมเกษตรกรโคนมรุ่นใหม่ (Young Dairy Farmer)	เกษตรกรรุ่นใหม่ (ปีละ 1 รุ่น)	กษ.(ปศ)	ชุมชนฯ ภาคเอกชน	ตัวชี้วัดที่ 3	✓	✓	✓			(ปศ)	
2.โครงการความร่วมมือทางการศึกษาเพื่อสานต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม	นักศึกษาบุตร/หลาน สหกรณ์โคนม (ปีละ....ทุน)	กษ.(กสส)	สมาคมฯ	ตัวชี้วัดที่ 3	✓	✓	✓			(กรมส่งเสริมสหกรณ์)	

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทาง/โครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ห่วงโซ่คุณค่า			หมายเหตุ
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ	
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม											
กลยุทธ์ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีบริหารจัดการฟาร์มแบบครบวงจร											
แผนงานสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรโคนมและองค์กรโคนม											
แนวทางที่ 4.1 การพัฒนาฟาร์มโคนมต้นแบบโดยการใช้เทคโนโลยีต่างๆ (Dairy Smart Farming)											
แนวทางที่ 4.2 การปรับปรุงภูมิทัศน์ฟาร์มสู่มาตรฐานฟาร์มสีเขียว (Green Farm)											
กิจกรรมหลัก(ก.1) ส่งเสริมฟาร์มโคนมต้นแบบโดยการใช้เทคโนโลยีต่างๆ กิจกรรมหลัก(ก.2) ส่งเสริมการเข้าถึงการใช้เครื่องจักรทางการเกษตรของเกษตรกร แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง											
1 โครงการเตรียมความพร้อมฟาร์มโคนมต้นแบบสู่ฟาร์มโคนมอัจฉริยะ (Key farms for Smart Dairy Farming)	ปีละ 60 ฟาร์ม	กษ.(ปศ)	กษ.(อสค/ /กสส)	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3	✓	✓	✓	✓			(ปศ)
2.โครงการจัดตั้งฟาร์มโคนมประสิทธิภาพสูง (Thai-Denmark Smart Dairy Farm) (ก.1)	ฟาร์มต้นแบบ 1 แห่ง	กษ.(อสค)	ชุมชนฯ/ สหกรณ์โคนม	ตัวชี้วัดที่ 3	✓	✓	✓	✓			(อสค)
3.โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรทดแทนแรงงาน (ก.2)	สหกรณ์โคนม .....แห่ง	กษ(กสส)	กษ.(กสส/พด) ศูนย์วิจัย	ตัวชี้วัดที่ 1,2	✓	✓	✓	✓			(กรมส่งเสริมสหกรณ์)
4.โครงการเกษตรอัจฉริยะ (กิจกรรม แปลงเรียนรู้การผลิตข้าวโพดฝักเพื่อเป็นอาหารสัตว์) (ก.2)	ปีละ 5 แปลง ฟาร์มต้นแบบ	กษ.(ปศ)	ข้าวโพดฯ บริษัทเอกชน	ตัวชี้วัดที่ 3	✓	✓	✓	✓			(ปศ)
5.กิจกรรม พัฒนาฟาร์มโคนมต้นแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Farming) (ก.1)	อย่างน้อย1แห่ง ต่อเขต	กษ.(ปศ)		ตัวชี้วัดที่ 3	✓	✓	✓	✓			(ปศ)
แนวทางที่ 4.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อการบริหารจัดการแบบแปลงใหญ่ (ตลอดห่วงโซ่อุปทาน)											
กิจกรรมหลัก ระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง											
1.โครงการระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ ด้านโคนม	ปีละไม่ต่ำกว่า 10 แปลง	กษ.(ปศ)	กษ.(กสส)	ตัวชี้วัดที่ 1,2,3	✓	✓	✓	✓	✓		(ปศ)

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทาง/โครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ห่วงโซ่คุณค่า			หมายเหตุ	
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ		
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล (ต่อ)												
กลยุทธ์ 1 เพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต (ต่อ)												
<i>แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต</i>												
แนวทางที่ 1.5 ส่งเสริมการบันทึกข้อมูลโคนมรายตัวเพื่อการจัดการฟาร์ม												
กิจกรรมหลัก พัฒนาการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อการจัดการฟาร์ม โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1.กิจกรรม ส่งเสริมการบันทึกข้อมูลโคนมรายตัว	อย่างน้อย 1ระบบ	กษ.(ปศ)	กษ.(อสค.) ชุมนุมฯ/ สถาบันฯ /เอกชน	ตัวชี้วัดข้อ 3		✓	✓	✓				(ปศ)
แนวทางที่ 1.6 การส่งเสริมการเลี้ยงโคสาวทดแทน ฟาร์มกลาง ชุมโคนมเพศผู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต												
กิจกรรมหลัก พัฒนาการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อการจัดการฟาร์ม กิจกรรมย่อย กิจกรรมชุมชนโคเพศผู้/โคนมปลดระวาง กิจกรรมย่อย โคสาวทดแทนฝูง/จัดหาโคสาวท้อง กิจกรรมย่อย ฟาร์มกลาง โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1.กิจกรรม สร้างชุมชนโคเพศผู้ 2.กิจกรรม การเลี้ยงโคสาวทดแทนฝูง 3.กิจกรรม ปลดระวางแม่โคนมคุณภาพต่ำเพื่อผลิตโคเนื้อคุณภาพสูง	นำร่องใน สหกรณ์โคนมที่มี ความพร้อม	ชุมนุมฯ/ สหกรณ์ โคนม	กษ.(อสค./ ปศ/กสส) ชุมนุมฯ สหกรณ์ฯ	ตัวชี้วัดข้อ1,2,3 ตัวชี้วัดข้อ1,2,3		✓	✓	✓				(สหกรณ์โคนม)
แนวทางที่ 1.7 ส่งเสริมระบบรวบรวม และขนส่งน้ำนมดิบทั้งระบบ (Cooling tank)												
กิจกรรมหลัก ส่งเสริมระบบรวบรวม และขนส่งน้ำนมดิบทั้งระบบ โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1. โครงการพัฒนาการผลิตน้ำนมที่มีคุณภาพลดต้นทุนการผลิต	สหกรณ์โคนม/กลุ่ม สหกรณ์	กษ.(กสส)	กษ.(อสค./ ปศ)	ตัวชี้วัดข้อ1,2,3		✓	✓	✓				(กรมส่งเสริมสหกรณ์)

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (ปี 2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทาง/โครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ห่วงโซ่คุณค่า			หมายเหตุ	
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ		
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล (ต่อ)												
กลยุทธ์ 1 เพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต (ต่อ)												
<u>แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต</u>												
แนวทางที่ 1.8 ควบคุมมาตรฐานอาหารโคนมให้ครบถ้วน เช่น TMR อาหารหยาบหมัก												
กิจกรรมหลัก ส่งเสริมการควบคุมมาตรฐานอาหารโคนม โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1.กิจกรรม ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานอาหารสัตว์(โคนม)	สถานที่จำหน่าย อาหารสัตว์	กษ.(ปศ.)	กษ.(อสค.) ชุมชนฯ สหกรณ์ฯ	ตัวชี้วัดข้อ 3		✓	✓	✓				(ปศ.)
แนวทางที่ 1.9 พัฒนาแปลงพืชอาหารสัตว์และให้การรับรองมาตรฐานแปลงพืชอาหารสัตว์ GAP												
กิจกรรมหลัก(ก.1) พัฒนาแปลงพืชอาหารสัตว์ กิจกรรมหลัก(ก.2) การให้การรับรองมาตรฐานแปลงพืชอาหารสัตว์ GAP โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1.โครงการพัฒนาอาชีพการผลิตต้นข้าวโพดพร้อมฝักเพื่อการจำหน่าย(ก.1)	จัดตั้งกลุ่มผลิตฯ 70 กลุ่ม	กษ.(ปศ.)	กษ.(มกช) /สหกรณ์	ตัวชี้วัดข้อ 3		✓	✓	✓				(ปศ.)
2.โครงการพัฒนามาตรฐานพืชอาหารสัตว์ตามการปฏิบัติการเกษตรที่ สำหรับพืชอาหารสัตว์ (GAP)(ก.2)	แปลงพืชที่ได้รับ รอง 9,100 ไร่ เกษตรกร 700ราย	กษ.(ปศ.)	/ชุมชนฯ	ตัวชี้วัดข้อ 3		✓	✓	✓				(ปศ.)
แนวทางที่ 1.10 ส่งเสริมการทำระบบเกษตรอัจฉริยะในฟาร์มโคนม												
กิจกรรมหลัก ส่งเสริมการทำระบบเกษตรอัจฉริยะในฟาร์มโคนม โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1.โครงการจัดตั้งฟาร์มโคนมประสิทธิภาพสูง (Smart Dairy Farm)	ฟาร์มตย. อย่างน้อย....ฟาร์ม	กษ(อสค.)	กษ.(ปศ.) ตศ. สถาบัน การศึกษา (อว.)	ตัวชี้วัดข้อ3,4,6		✓	✓	✓	✓			(อสค.)

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทาง/โครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ห่วงโซ่คุณค่า			หมายเหตุ
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ	
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล (ต่อ)											
กลยุทธ์ 3 พัฒนาคุณภาพน้ำนมระดับฟาร์ม และศูนย์รวบรวมน้ำนมให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน											
<u>แผนงานพัฒนาคุณภาพน้ำนมระดับฟาร์มและศูนย์รวมน้ำนมดิบ</u>											
แนวทางที่ 3.1 พัฒนาคุณภาพน้ำนมระดับฟาร์ม (Milking Hygiene)											
กิจกรรมหลัก พัฒนาคุณภาพน้ำนมระดับฟาร์ม โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1. โครงการ พัฒนาคุณภาพน้ำนมด้านสุขลักษณะระดับฟาร์ม (Milking Hygiene)	ฟาร์มโคนม	กษ.	ศูนย์รวมนม เอกชน/สหกรณ์ โคนม	ตัวชี้วัดข้อ6		✓	✓		✓		(ปศ)
แนวทางที่ 3.2 พัฒนามาตรฐานระบบรีดนมและเครื่องรีดนม (Standard Milking System & Milking Machine)											
กิจกรรมหลัก พัฒนามาตรฐานระบบรีดนมและเครื่องรีด โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1. โครงการพัฒนามาตรฐานระบบรีดนมและเครื่องรีดนม	นำร่องใน สหกรณ์โคนม....แห่ง	กษ.	ชุมนุม/ สหกรณ์ฯ	ตัวชี้วัดข้อ6		✓	✓		✓		(ปศ)
กลยุทธ์ 4 พัฒนาระบบประกันคุณภาพ (Quality Assurance) ของน้ำนมดิบ											
แนวทางที่ 4.1 พัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบของศูนย์รวมน้ำนมดิบและโรงงานแปรรูปให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานสากล											
กิจกรรมหลัก พัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบศูนย์ รวมน้ำนมดิบ และโรงงานแปรรูป โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1. โครงการพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพน้ำนม	ห้องปฏิบัติการของ ศรน./กรมปศุสัตว์	กษ.	อสค ชุมนุม/ สหกรณ์ฯ/ ศรน.เอกชน	ตัวชี้วัดข้อ6		✓			✓		(ปศ)
แนวทางที่ 4.2 ส่งเสริมการตรวจสอบคุณภาพน้ำนม รายฟาร์มและศูนย์รวมน้ำนมดิบทุกแห่ง											
กิจกรรมหลัก การตรวจคุณภาพน้ำนมรายฟาร์มและศูนย์รวมน้ำนมดิบ โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1.โครงการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำนมดิบของฟาร์มโคนมและศูนย์ รวมน้ำนมดิบ	ศรน./สหกรณ์โคนม ทั่วประเทศ	กษ.	อสค ชุมนุม/ สหกรณ์ฯ/ ศรน.เอกชน	ตัวชี้วัดข้อ6		✓			✓		(ปศ)
แนวทางที่ 4.3 จัดทำระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)											
กิจกรรมหลัก ระบบตรวจสอบย้อนกลับ โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1. โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)	ผู้ประกอบการ แปรรูปนม	กษ.และ สธ	สหกรณ์ฯ/ ศรน.เอกชน	ตัวชี้วัดข้อ9,10		✓	✓	✓	✓	✓	(ปศ)

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทาง/โครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ห่วงโซ่คุณค่า			หมายเหตุ	
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ		
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล (ต่อ)												
กลยุทธ์ 5 ส่งเสริมการใช้น้ำนมโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์												
<u>แผนงานส่งเสริมการใช้น้ำนมโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์</u>												
แนวทางที่ 5.1 ส่งเสริมการสร้างโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ ขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs)												
กิจกรรมหลัก ส่งเสริมการสร้างโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ ขนาดเล็กและขนาดกลาง โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1.โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาเครื่องผลิตนมพร้อมดื่มขนาดเล็กสำหรับเกษตรกรรายย่อย 2.โครงการเร่งรัดการจดทะเบียนเครื่องจักรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 3.โครงการกิจกรรมการก่อสร้างและบ่มเพาะผู้ประกอบการรายใหม่(Start Up SME) 4.โครงการพัฒนา ปลายแวตล้อมที่เอื้อต่อ การประกอบธุรกิจ กิจกรรม-ส่งเสริมและพัฒนาผู้ให้บริการ SME กิจกรรม-สนับสนุนและช่วยเหลือ SME	กลุ่มเกษตรกร/ วิสาหกิจ/ ผู้ประกอบการ รายย่อย(SME)	กรอ.	อย.	ตัวชี้วัดข้อ 8		√	√		√		ที่มา: ข้อมูลจากแผนงาน บูรณาการ SME และ แผนงานยุทธศาสตร์ของ กระทรวงอุตสาหกรรม	
		กรอ.	สสว.	ตัวชี้วัดข้อ 8		√	√		√			
		กรอ.	กองทุน (SME)	ตัวชี้วัดข้อ 8		√	√		√			
		กสอ.	หอการค้า	ตัวชี้วัดข้อ 8		√	√		√			
แนวทางที่ 5.2 ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น นมผง ขาดมันเนย ชีส เนยและอื่นๆ												
กิจกรรมหลัก ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์นม โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1.โครงการปั้นนักธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรม (Agro Genius Academy)	เกษตรกร/ ผู้ประกอบการ แปรรูปนม	กสอ.	วน. /องค์กรฯ	ตัวชี้วัดข้อ 8,10,11		√	√		√			
แนวทางที่ 5.3 ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปน้ำนมเพื่อการส่งออก												
กิจกรรมหลัก ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปน้ำนมเพื่อการส่งออก โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1.โครงการกิจกรรมการเพิ่มศักยภาพ และยกระดับเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	ผู้ประกอบการ แปรรูปนม	อก.	กษ. สมาคมฯ	ตัวชี้วัดข้อ 12		√	√		√			
แนวทางที่ 5.4 สร้างแรงจูงใจให้ใช้น้ำนมดิบภายในประเทศ												
กิจกรรมหลัก สร้างแรงจูงใจให้ใช้น้ำนมดิบภายในประเทศ โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1.กิจกรรม ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ใช้น้ำนมดิบภายในประเทศ100% (บูรณาการร่วมกับภาคเอกชน)	โรงงานแปรรูปนม /ผู้รับซื้อน้ำนมดิบ /เอกชน	กษ.	สอนท. สธ. สถาบันอาหาร สวก. สสว.	ตัวชี้วัดข้อ 8		√	√		√	(กษ)		

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทาง/โครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ห่วงโซ่คุณค่า			หมายเหตุ
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ	
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล (ต่อ)											
กลยุทธ์ 6 ขับเคลื่อนและกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่ (ต่อ)											
แผนงานขับเคลื่อนและกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่											
แนวทางที่ 6.1 ขับเคลื่อนและกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่											
กิจกรรมหลัก ขับเคลื่อนและกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่ โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1. โครงการอาหารเสริมนมโรงเรียน กิจกรรม ขับเคลื่อนและกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนม (ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)	เด็กนักเรียน ในโครงการฯ	กษ.	ศธ. มท. สธ. กทม./ พทย์ฯ สถาบันฯ	ตัวชี้วัดข้อ 3		√	√		√		(ปศ)
แนวทางที่ 6.2 มีนักส่งเสริมและหรือสัตวแพทย์ประจำศูนย์รวบรวมน้ำนมทำหน้าที่เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคนมและน้ำนมคุณภาพดี											
กิจกรรมหลัก โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1. กิจกรรม เสริมสร้างสมรรถนะของนักส่งเสริม/นายสัตวแพทย์ ประจำศูนย์รวบรวมน้ำนม	สหกรณ์โคนม/ ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ	สหกรณ์ฯ ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ	กษ(กสส) ชุมชนฯ	ตัวชี้วัดที่5,6		√	√		√		(สหกรณ์โคนม)
แนวทางที่ 6.3 โรงงานแปรรูปต้องมีบุคลากรผู้ควบคุมการผลิตตามพนักงานควบคุมคุณภาพหลัก GMP											
กิจกรรมหลัก โรงงานแปรรูปต้องมีบุคลากรผู้ควบคุมการผลิตตามพนักงานควบคุมคุณภาพหลัก GMP โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1. กิจกรรม ส่งเสริมสมรรถนะของบุคลากรผู้ควบคุมการผลิต	โรงงานแปรรูปนม	สธ.(อย)	กษ.	ตัวชี้วัดที่6,7		√	√		√		(โรงงานแปรรูปนม)

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทาง/โครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ห่วงโซ่คุณค่า			หมายเหตุ	
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ		
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 3 การส่งเสริมการบริโภคนมและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ												
กลยุทธ์ 1 ผลิต/ส่งเสริมการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์นม												
<u>แผนงานรณรงค์และส่งเสริมการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์นม</u>												
แนวทางที่ 1.1 ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้บริโภคนม ตลอดปี												
กิจกรรมหลัก รณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์นม												
โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง			กษ.(อสค/กสส)									
1.กิจกรรม อาหารเสริม(นม)โรงเรียน /กิจกรรม สนับสนุนนมโรงเรียน 365วัน/สนับสนุนนมโรงเรียนในเด็กชั้นมัธยมต้น	เด็ก/นักเรียน/นักศึกษา	กษ.	สธ.	ข้อ9,10,11		✓			✓		(ปศ)	
2.โครงการ ประกวดการส่งเสริมการบริโภคนมในสถาบันศึกษา			สหกรณ์ฯ	ข้อ9,10,11		✓			✓		(ปศ)	
3.โครงการประกวดภาพถ่ายรณรงค์บริโภคนมระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา			FAO	ข้อ9,10,11		✓			✓		(ปศ)	
4.โครงการประกวดคลิป/หนังสั้นรณรงค์บริโภคนมระดับมัธยมและอุดมศึกษา			สมาคมฯ									
5.โครงการ เชฟเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เมนูนมโคไทย			สถาบันฯ			ข้อ9,10,11		✓		✓		(ปศ)
แนวทางที่ 1.2 พัฒนาผลิตภัณฑ์นมให้มีความหลากหลายตอบสนองผู้บริโภคในแต่ละช่วงอายุ												
กิจกรรมหลัก พัฒนาผลิตภัณฑ์นมให้มีความหลากหลาย												
โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง			กษ.(อสค/กสส)									
1.โครงการ มหกรรมผลิตภัณฑ์นมเพื่อการบริโภค (Milky Way Expo)	ผู้บริโภคนมทุกช่วงวัย	กษ.	สสส./กรม	ข้อ9,10,11		✓	✓		✓		(ปศ)	
2.โครงการ วันดื่มนมโลก (World Milk Day)			ประชาสัมพันธ์	ข้อ9,10,11		✓	✓		✓		(ปศ)	
3.โครงการปลุกสัตว์สร้างแชมป์ชนรังสรรค์ผลิตภัณฑ์นมสุครีวไทย Art of dairy fighting Thailand			ชุมนุมฯ/สมาคม/เครือข่ายนม	ข้อ9,10,11		✓	✓		✓		(ปศ)	
4.โครงการ รณรงค์การบริโภคนมภายในประเทศ (โครงการบูรณาการ) -ลงนามความร่วมมือภาคีฯ /Workshop กิจกรรมรณรงค์ดื่มนม			กษ./พณ/สธ	ดื่มทุกวัยฯ/สถาบันฯ	ข้อ9,10,11	✓	✓	✓		✓		(บูรณาการ)
แนวทางที่ 1.3 ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอาหาร หรืออาหารศึกษา (Food Education)												
กิจกรรมหลัก การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอาหารนม												
โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง			กษ.(ปศ)									
1.กิจกรรม การให้ความรู้ด้านอาหารนม	ผู้บริโภคนม	สธ.	สถาบันศึกษา	ข้อ 9,10	✓	✓	✓		✓		(สธ.)	
แนวทางที่ 1.4 สร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภคด้วยตราสัญลักษณ์การใช้น้ำนมโคดิบของเกษตรกรไทย												
แนวทางที่ 1.5 สร้างแบรนด์กลาง เช่น Smile Milk												
โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง												
1.แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาแนวทางในการขับเคลื่อนตราสัญลักษณ์การใช้น้ำนมโคแท้	แต่งตั้งกก.1ชุด	กษ.	พณ,สธ.	ข้อ9,10	✓	✓	✓					
2.กิจกรรม แบรนด์กลาง/ Smile Milk ภายใต้เครื่องหมายโบว์ทอง	ผู้บริโภคนมเกษตรกร/องค์กรโคนม	พณ.	กษ.(ปศ)	ข้อ9,10	✓	✓	✓		✓		(พณ)	
			กษ.(ปศ)	ข้อ9,10		✓	✓		✓		(พณ)	

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทาง/โครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ห่วงโซ่คุณค่า			หมายเหตุ	
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ		
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 3 การส่งเสริมการบริโภคนมและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ												
กลยุทธ์ 2 พัฒนาลิขสิทธิ์โคนมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ												
แผนงานพัฒนาลิขสิทธิ์และน้ำเชื้อโคนมเพื่อการส่งออก												
แนวทางที่ 2.1 พัฒนาสายพันธุ์และน้ำเชื้อโคนมเพื่อจำหน่ายในตลาดอาเซียน												
กิจกรรมหลัก พัฒนาลิขสิทธิ์โคนมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง												
1.โครงการส่งเสริมมาตรฐานศูนย์ผลิตน้ำเชื้อโคนมเพื่อรองรับการส่งออก ไปต่างประเทศ	ผู้ประกอบการ	กษ.(ปศ)	กษ.(อสค.)	ข้อ 12			✓	✓			(ปศ)	
แนวทางที่ 2.2 สนับสนุนผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในการส่งออกเพื่อเปิดตลาดในประเทศอาเซียน และนานาชาติ เช่น การทำ Roadshow												
กิจกรรมหลัก ส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออกนมและผลิตภัณฑ์นม โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง												
1.โครงการโคนมก้าวไกล ขยายตลาดส่งออกได้ด้วย FTA	เกษตรกรโคนม/ ผู้ประกอบการ	พณ.	กต.	ข้อ 12			✓	✓			(พณ)	
2.กิจกรรมส่งเสริมด้านการค้าต่างประเทศสินค้าเกษตรและอาหาร		พณ.		ข้อ 12			✓	✓				(พณ)
3.กิจกรรมส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรไทยเชิงรุกในลักษณะ Roadshow โดยบูรณาการร่วมกับภาคเอกชน สกต.		กษ.(สกต)		ข้อ 12			✓	✓			✓	(สป.กษ)
4.โครงการส่งเสริมภาพลักษณ์สินค้าเกษตรของไทยในเชิงรุก โดยสร้าง Market Positioning ของสินค้า และเนนประชาสัมพันธ์เชิงลึกไทเปเป็นที่ รู้จักในระดับสากล		กษ.(สกต)		ข้อ 12			✓	✓			✓	(สป.กษ)
แนวทางที่ 2.3 แก้ไข/ปรับปรุงกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ												
กิจกรรมหลัก แก้ไข/ปรับปรุงกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า ระหว่างประเทศ โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง	ผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์นม											
1.แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศของสินค้านม	กษ/พณ	กษ.(สกต/ มกช)		ข้อ 12			✓	✓			(ปศ)	
กลยุทธ์ 3 พัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันส่งเสริมการใช้น้ำนมดิบภายในประเทศแปรรูป												
แผนงานขยายตลาดผลิตภัณฑ์นม												
แนวทางที่ 3.1 สร้างนวัตกรรม และผลิตภัณฑ์นมให้มีความหลากหลายและมีอัตลักษณ์ เช่น นมอินทรีย์ นมพรีเมียม ฯลฯ												
กิจกรรมหลัก(ก1) พัฒนาความหลากหลายให้ผลิตภัณฑ์นม กิจกรรมหลัก(ก2) สร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์นมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง												
1. โครงการ ร้านนมหน้าฟาร์ม ธุรกิจชุมชนบนฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal, New Products, New Business) (ก.1)	เกษตรกร/ สหกรณ์โคนม	กษ.(กสส)	กษ. (อสค/กสส/ มอกช.)	ข้อ 9,10,11			✓	✓			(ปศ)	
2. กิจกรรม ฝึกอบรมเทคโนโลยีการแปรรูปน้ำนมโค (ก1)		สมาคม	สหกรณ์	ข้อ 9,10,11			✓	✓			(ปศ)	
3. กิจกรรม พัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน (ก.1)		สหกรณ์โคนม	การศึกษา	/ชุมชนฯ	ข้อ 9,10,11			✓	✓			(กรมส่งเสริมสหกรณ์)
4. กิจกรรม พัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์นมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม(ก2)		ผู้ประกอบการ	สวก.					✓	✓			

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทาง/โครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ห่วงโซ่คุณค่า			หมายเหตุ
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ	
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 3 การส่งเสริมการบริโภคนมและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ (ต่อ)											
กลยุทธ์ 3 พัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันส่งเสริมการใช้น้ำนมดิบภายในประเทศแปรรูป (ต่อ)											
<u>แผนงานขยายตลาดผลิตภัณฑ์นม (ต่อ)</u>											
แนวทางที่ 3.2 เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า เช่น ยกกระดับสินค้านมเป็นสินค้าเชิงคุณภาพและเพื่อสุขภาพทั้งในระดับชุมชน (My Milk /Dairy OTOP) ระดับประเทศและส่งออก (Thailand Milk)											
กิจกรรมหลัก พัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าในระดับชุมชน โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง											
1. เตรียมความพร้อมตลาดภายในประเทศ เช่น โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น กิจกรรมให้ความรู้อบรมเกษตรกร/องค์กรโคนมก่อนออกสู่ตลาดฯ	ผู้บริหาร/เกษตรกร/ องค์กรโคนม สหกรณ์โคนม	พณ	กษ.(ปศ)	ข้อ 1,2,3	✓	✓	✓			✓	(พณ)
2.โครงการนมชุมชน (Milk Truck)	สหกรณ์โคนม	กษ.(ปศ)	กษ.(กสส/ อสค)	ข้อ 1,2,3		✓	✓			✓	(ปศ)
3.ประชุมเชิงปฏิบัติการเชื่อมโยงเครือข่าย ธุรกิจและตลาด	เกษตรกรโคนม/ ผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์นม	กษ.	กษ.	ข้อ 1,2,3		✓	✓			✓	(กรมส่งเสริมสหกรณ์)
4.โครงการตลาดสินค้าปศุสัตว์ออนไลน์ : เปลี่ยนเกษตรกรให้เป็นผู้ค้าออนไลน์มีอาชีพ				ข้อ 1							(ปศ)
5.โครงการกิจกรรมการยกระดับผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดโลก		อก.		ข้อ9,10,11		✓	✓			✓	(อก.)

กรอบแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์/แนวทาง/โครงการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน		ความสอดคล้อง ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาโครงการ			ช่วงใช้คุณค่า			หมายเหตุ
		หลัก	สนับสนุน		เร่งด่วน	กลาง	ยาว	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ	
แผนปฏิบัติการย่อยที่ 5 การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านโคนม											
กลยุทธ์ 1 ศึกษาวิจัยพัฒนาด้านโคนมและผลิตภัณฑ์											
แผนงานวิจัยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมโคนมและผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทยทั้งระบบ											
แนวทาง 1.1 ด้านปรับปรุงพันธุ์ 1.2 ด้านอาหารสัตว์ 1.3 ด้านสุขภาพสัตว์และโรคระบาดสัตว์ 1.4 ด้านมาตรฐาน 1.5 ด้านการจัดการฟาร์มและธุรกิจฟาร์มโคนม 1.6 ด้านการรวมกลุ่มเกษตรกร และการบริหาร 1.7 ด้านการตลาด และพัฒนาผลิตภัณฑ์	มีผลงานวิจัย สามารถนำไป ต่อยอดได้	กษ.	อว. (สวก/วว)	NA	√	√	√	√	√	√	
กลยุทธ์ 2 พัฒนาองค์ความรู้หรือนวัตกรรมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย											
แนวทางที่ 2 ด้านพัฒนาองค์ความรู้หรือนวัตกรรมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย											
กิจกรรม วิจัยและนวัตกรรม	มีผลงานวิจัย สามารถนำไป ต่อยอดได้	กษ.	อว. (สวก/วว)	NA	√	√	√	√	√	√	

หมายเหตุ : กษ. หมายถึง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พณ. หมายถึง กระทรวงพาณิชย์

อก. หมายถึง กระทรวงอุตสาหกรรม

อว. หมายถึง กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กต. หมายถึง กระทรวงต่างประเทศ

สสส. หมายถึง สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ

สวก. หมายถึง สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร

กรอ. หมายถึง กรมโรงงานอุตสาหกรรม

กค. หมายถึง กระทรวงการคลัง

ศธ. หมายถึง กระทรวงศึกษาธิการ

มท. หมายถึง กระทรวงมหาดไทย

กปส. หมายถึง กรมประชาสัมพันธ์

ดต. หมายถึง กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

วว. หมายถึง สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

อปท. หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

3.6 กลไกการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1(พ.ศ. 2564 - 2570)

การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ประกอบด้วยคณะกรรมการฯ/คณะอนุกรรมการฯ/คณะทำงานฯ ซึ่งมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ต่างๆในแต่ละระดับเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯให้ประสบผลสัมฤทธิ์ ตั้งแต่กระบวนการจัดทำแผนฯ / การแปลงแผนฯไปสู่การปฏิบัติฯ / การติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.6.1 คณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ

1) คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม แต่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโคนมและผลิตภัณฑ์นม พ.ศ. 2551 โดยมีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน คณะกรรมการประกอบด้วย อธิบดีกรมปศุสัตว์/อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์/อธิบดีกรมการค้าภายใน/อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ/อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น/เลขาธิการ อย./เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน/เลขาธิการ สศช./ผอ.สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม/ผอ.มกอช./เลขาธิการ สศก./ผู้ทรงคุณวุฒิที่ รว.กษ.แต่งตั้ง 12 คน และมีผอ.ส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย(อสค.) เป็นกรรมการและเลขานุการ และมีผู้ช่วยเลขานุการ 2 คนมาจากผู้แทนองค์กรเกษตรกร 1 คน และมาจากผู้แทนผู้ประกอบการฯ 1 คน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) กำหนดนโยบาย แผนงาน มาตรการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคนม
- (2) กำหนดนโยบายและแผน การผลิตและการจำหน่ายน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- (3) กำหนดปริมาณและเงื่อนไขการนำเข้า การส่งออกน้ำนมโค นมผงและผลิตภัณฑ์นม
- (4) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนในการผลิตน้ำนมโคและกำหนดราคาซื้อน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นม รวมทั้งกำหนดวันรับซื้อและวันหยุดรับซื้อน้ำนมโคของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์นม
- (5) กำหนดระเบียบว่าด้วยเบี้ยปรับสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด
- (6) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน และอาจเชิญส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชนหรือบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็นหรือคำแนะนำ รวมทั้งขอเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- (7) ประสานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเกษตรกร ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนม ในการกำหนดมาตรฐานปัจจัยการผลิตและผลิตภัณฑ์ สถานที่เลี้ยงโคนม ศูนย์รวบรวมน้ำนมโค และโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ รวมทั้งระบบการขนส่ง เพื่อให้การผลิตและการตลาดโคนมและผลิตภัณฑ์นมเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐาน และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับโคนมและผลิตภัณฑ์นม
- (8) กำหนดข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์นมและอุตสาหกรรมนม ตามที่กฎหมายกำหนด

2) คณะอนุกรรมการฯที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม

คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ภายใต้คณะกรรมการฯ จำนวน 4 คณะ ตามคำสั่งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2562 ดังนี้

2.1 คณะอนุกรรมการบริหารนมทั้งระบบ มีอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นประธาน มีรองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์และประธานชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย เป็นรองประธาน คณะอนุกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนกรมตรวจบัญชีสหกรณ์/ผู้แทนกรมปศุสัตว์/ผู้แทน อสค./ผชช.ด้านพัฒนาธุรกิจโคนมของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์/ผู้แทน สศค./ผู้แทนชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย/นายกสมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบ/นายกสมาคมผู้ผลิตนมพาสเจอร์ไรส์/นายกสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย/นายกสมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทย-โฮลสไตน์ฟรีเชียน และมีผอ.กองพัฒนาสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และมีผอ.กลุ่มพัฒนาสหกรณ์โคนมและโคนเน้อกรมส่งเสริมสหกรณ์ และผอ.กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) จัดทำหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและขั้นตอนการจัดทำบันทึกข้อตกลง(MOU) หรือสัญญาการซื้อขายน้ำนมโคในแต่ละปี เสนอคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมให้ความเห็นชอบ
- (2) วิเคราะห์ปริมาณน้ำนมโคที่นำมาจัดทำบันทึกข้อตกลง(MOU) หรือสัญญาการซื้อขายน้ำนมโคในแต่ละปี
- (3) จัดทำบันทึกข้อตกลง(MOU) หรือสัญญาในการซื้อขายน้ำนมโคในแต่ละปี
- (4) ประสานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเกษตรกรโคนม ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนม คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายน้ำนมดิบของเกษตรกรให้ผู้ประกอบการ
- (5) พิจารณาเบี่ยงปรับ และ/หรือ เปรียบเทียบปรับ กรณีผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม เกี่ยวกับเรื่องข้อตกลง(MOU) หรือสัญญาการซื้อขายน้ำนมโค
- (6) แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานได้ตามที่เห็นสมควร
- (7) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมทราบ
- (8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม มอบหมาย

2.2 คณะอนุกรรมการพิจารณาจัดสรรโควตาและอัตราภาษีนำเข้านมผงขาดมันเนย นมดิบ และนมพร้อมดื่ม มีอธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นประธาน คณะอนุกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์/ผู้แทนกรมการค้าต่างประเทศ/ผู้แทนกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ/ผู้แทนกรมการค้าภายใน/ผู้แทน สศค./ผู้แทนกรมศุลกากร/ผู้แทน อสค./ประธานชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย/นายกสมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบ/นายกสมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทย-โฮลสไตน์ฟรีเชียน/นายกสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย/นายกสมาคมอุตสาหกรรมนมและอาหาร/นายกสมาคมผู้ผลิตนมพาสเจอร์ไรส์/นายกสมาคมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

และแปรรูปผลิตภัณฑ์นม/นายกสมาคมผู้ผลิตนม ยู.เอช.ที. และมีผอ.กองส่งเสริมและพัฒนากิจการปศุสัตว์ เป็น
 อนุกรรมการและเลขานุการ และมีกลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบฟาร์มปศุสัตว์(โคนม) และกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการ
 ปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) พิจารณาจัดทำรายละเอียดการจัดสรรโควตานมผงขาดมันเนย นมดิบ และนมพร้อมดื่มทั้ง
 ปริมาณและอัตราภาษี ให้ผู้ประกอบการตามข้อผูกพัน WTO , TAFTA , TNZCEP และ AFTA ตามหลักเกณฑ์ที่
 คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมกำหนด รวมทั้งแผนการรองรับการเปิดเสรีทางการค้า และรายงานผลการ
 ดำเนินงานต่อคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม เห็นชอบ

(2) พิจารณาเบี้ยปรับ และ/หรือ เปรียบเทียบปรับ กรณีผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือ
 ประกาศของคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม เกี่ยวกับเรื่องการนำเข้าน้ำนมโค นมผง และผลิตภัณฑ์นม

(3) แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานได้ตามที่เห็นสมควร

(4) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมทราบ

(5) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม มอบหมาย

2.3 คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม มีรองอธิบดีกรมปศุสัตว์
 เป็นประธาน คณะอนุกรรมการประกอบด้วย ศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์ สุวิชัย โรจนเสถียร/ผู้แทน อสค./
 ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์/ผู้แทน มกอช./ผู้แทน สศก./ผู้แทนกรมการค้าภายใน/ผู้แทนกรมเจรจาการค้าระหว่าง
 ประเทศ/ประธานชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย/นายกสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย/นายก
 สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทย-โฮลสไตน์ฟรีเชียน/นายกสมาคมอุตสาหกรรมนมและอาหาร/นายกสมาคมผู้ผลิตนมพาส
 เตอไรส์/นายกสมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบ และมีผอ.สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ เป็น
 อนุกรรมการและเลขานุการ และมีผอ.กองส่งเสริมและพัฒนากิจการปศุสัตว์ และผู้แทนสำนักพัฒนาระบบและ
 รับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) พิจารณาจัดทำแผน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม

(2) กำหนดนโยบาย โครงการและแผนงานการรณรงค์การบริโภคโคนม และประสานงานกับหน่วยงาน
 ของรัฐ องค์กรเกษตรกรโคนม ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์นม และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนม เพื่อจัดให้มีการ
 รณรงค์การบริโภคนมบรรจุตามนโยบาย และแผนงานที่คณะกรรมการฯกำหนด

(3) แต่งตั้งคณะทำงานรณรงค์การบริโภคโคนม

(4) ประสานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเกษตรกรโคนม ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์นม และผู้ประกอบการ
 อุตสาหกรรมนม เพื่อติดตามแผนงานและโครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม

(5) แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานได้ตามที่เห็นสมควร

(6) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมทราบ

(7) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม มอบหมาย

ทั้งนี้คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานฯ จำนวน 3 คณะ ดังนี้

2.3.1 คณะทำงานรณรงค์บริโภคนม คำสั่งที่ 1/2562 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2562 มีรองอธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นประธาน คณะทำงานประกอบด้วย ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์/ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์/ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น/ผู้แทนกรมการค้าภายใน/ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา/ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ/ผู้แทนองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย/ผู้แทนชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย/ผู้แทนชุมนุมสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมและแปรรูปผลิตภัณฑ์นม(2010)/ผู้แทนสมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบ/ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทย-โฮลสไตน์ฟรีเชียน/ผู้แทนสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย/ผู้แทนสมาคมอุตสาหกรรมนมและอาหาร/ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตนมพาสเจอร์ไรส์/ผู้แทนสมาคมผลิตภัณฑ์นมยู.เอช.ที/ผอ.กองส่งเสริมและพัฒนการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์/และมีผอ.กองผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ และหัวหน้าฝ่ายการตลาดและการขาย องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) กำหนดนโยบาย โครงการและแผนงานการรณรงค์การบริโภคนมภายในประเทศ
- (2) ประสานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเกษตรกรโคนม ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์นม และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนม เพื่อจัดให้มีการรณรงค์การบริโภคนมบรรลุดตามนโยบาย โครงการและแผนงาน ตามที่คณะทำงานกำหนด
- (3) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานได้ตามที่เห็นสมควร
- (4) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม
- (5) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นมมอบหมาย

2.3.2 คณะทำงานทบทวนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม คำสั่งที่ 2/2562 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2562 โดยมีนายสาโรช งานขำ นายสัตวแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิ กรมปศุสัตว์ เป็นประธาน , ศาสตราจารย์ คลินิก นายสัตวแพทย์สุวิชัย โรจนเสถียร เป็นที่ปรึกษาคณะทำงาน , คณะทำงานประกอบด้วย ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์/ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร/ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมปศุสัตว์/ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์/ ผู้แทนองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย/ประธานชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย/นายกสมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทย-โฮลสไตน์ฟรีเชียน/นายกสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย/นายกสมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบ/นายกสมาคมผู้ผลิตนมพาสเจอร์ไรส์/ผอ.กองส่งเสริมและพัฒนการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ โดยมี น.ส.เพชรร้อย เพชรเรียง สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ และน.ส.นลิน บุญสพ สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) ทบทวนและปรับปรุงยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม ปี 2560 - 2569 เป็น “แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม” ระยะ 5 ปี (2564 - 2568) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และสถานการณ์ปัจจุบัน

(2) รวบรวม วิเคราะห์ กลั่นกรอง แผนงานและโครงการตามแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม จากหน่วยงานต่างๆ

(3) ประสานกับหน่วยงานต่างๆ และเชิญผู้เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม เพื่อให้แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นมครบถ้วนและสมบูรณ์

(4) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม

(5) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม มอบหมาย

2.3.3 คณะทำงานวิเคราะห์ Demand Supply นมและผลิตภัณฑ์นม คำสั่งที่ 1/2563 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2563 โดยมีนายสาโรช งานขำ นายสัตวแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นที่ปรึกษาคณะทำงาน , ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นประธาน , ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นรองประธาน, คณะทำงานประกอบด้วย ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์/ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร/ผู้แทนกรมการค้าภายใน/ผู้แทนกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ/ผู้แทนกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ/ผู้แทนองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย/ผู้แทนชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย/ผู้แทนสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย/ผู้แทนสมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบ/ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตนมพาสเจอร์ไรส์/ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทย-โฮลสโตว์พีรีเซียน โดยมีกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจปศุสัตว์ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ และผู้แทนกองพัฒนาสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และผู้แทนสำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลปริมาณการผลิต การตลาดและการบริโภคโคนมและผลิตภัณฑ์นม พร้อมปัจจัยจากภายในและภายนอกประเทศ เพื่อให้สอดคล้องและสมดุลกับสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต

(2) ประสานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเกษตรกรโคนม ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์นม ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและปริมาณความต้องการของสินค้านมและผลิตภัณฑ์นม และเชิญผู้เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลเพื่อให้การกำหนดนโยบายและแนวทางขับเคลื่อนเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

(3) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม

(4) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม มอบหมาย

2.4 คณะอนุกรรมการจัดทำข้อเสนอราคาน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นม มีเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นประธาน คณะอนุกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนกรมปศุสัตว์/ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์/ผู้แทนมกอช./ผู้แทน อสค./ผู้แทนกรมการค้าภายใน/ประธานชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย/ประธานกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมและแปรรูปผลิตภัณฑ์นม(2010) จำกัด/นายกสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย/นายกสมาคมอุตสาหกรรมนมและอาหาร/นายกสมาคมผู้ผลิตนมพาสเจอร์ไรส์/นายกสมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทย-โฮลสไตน์ฟรีเชียน/นายกสมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบ/นายกสมาคมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและแปรรูปผลิตภัณฑ์นม และมีผอ.ศูนย์สารสนเทศการผลิตปศุสัตว์และประมง (สศก.) เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนส่วนสารสนเทศการผลิตปศุสัตว์และประมง (สศก.) เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) จัดทำข้อเสนอหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนในการผลิตน้ำนมโค
- (2) จัดทำข้อเสนอมาตรฐานและราคาการรับซื้อน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นม
- (3) แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานได้ตามที่เห็นสมควร
- (4) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม
- (5) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม มอบหมาย

2.5 คณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีคำสั่งที่ 788/2562 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน ลงวันที่ 2 เมษายน 2562 โดยมี ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน คณะอนุกรรมการประกอบด้วย อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น/อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์/อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์/เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร/เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา/เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ/อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม/เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน/เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน/ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร/ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประธานกรรมการแต่งตั้ง 3 คน และมีอธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) กำกับดูแลโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน ให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูประบบบริหารจัดการโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียนตามมติคณะรัฐมนตรี
- (2) รณรงค์การบริโภคนมไปยังสถาบันการศึกษาทุกระดับ เพื่อขยายเป้าหมายการบริโภค นมเป็น 25 ลิตร/คน/ปี ภายในปี 2564
- (3) จัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับใช้ในการบริหารจัดการ และภารกิจของคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชนในแต่ละปี เพื่อนำเสนอขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี
- (4) กำหนดระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูประบบบริหารจัดการโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียนตามมติคณะรัฐมนตรี

(5) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูประบบบริหารจัดการโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียนตามมติคณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการอื่นที่จำเป็น หรือคณะทำงาน หรือเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติงานได้ตามที่เห็นสมควร

(6) เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ชี้แจง หรือจัดส่งเอกสารหรือข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องตามที่ คณะกรรมการเห็นสมควร

(7) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิรูประบบบริหารจัดการโครงการอาหารเสริม(นม) โรงเรียนตามมติคณะรัฐมนตรี หรือตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย

ทั้งนี้คณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ จำนวน 3 คณะ ดังนี้

1) คณะอนุกรรมการบริหารกลางโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน คำสั่งที่ 2/2562 ลงวันที่ 5 เมษายน 2562 มีอธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นประธาน คณะอนุกรรมการประกอบด้วย ผอ.กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น/ผอ.สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์/ผอ.สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.)/ผอ.สำนักกำหนดมาตรฐาน (มกอช.)/ผชช. ด้านความปลอดภัยของอาหารและการบริโภคอาหาร (อย.)/ผชช.ด้านการพัฒนาธุรกิจโคนมของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์/ผู้แทนกรมบัญชีกลาง/ผู้แทนกรมตรวจบัญชีสหกรณ์/ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน/ผู้แทนกรุงเทพมหานคร และมีผอ.สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ , ผอ.สำนักกฎหมาย และผอ.สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน และดำเนินการเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูประบบบริหารจัดการโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน ตามมติคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน พิจารณาให้ความเห็นชอบ

(2) จัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับใช้ในการบริหารจัดการ และภารกิจของ คณะอนุกรรมการบริหารกลางโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอ คณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน พิจารณาขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี

(3) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการดำเนินงาน และประสานงานกับคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน ระดับกลุ่มพื้นที่ (5กลุ่ม) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน ตามที่คณะกรรมการบริหารกลางโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียนกำหนดในแต่ละกลุ่มพื้นที่

(4) พิจารณาบทลงโทษและเบี่ยงปรับตามประกาศคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน

(5) แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานได้ตามที่เห็นสมควร

(6) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน

(7) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2) คณะอนุกรรมการรณรงค์บริโภคนมในสถาบันการศึกษาทุกระดับ คำสั่งที่ 2/2562 ลงวันที่ 5 เมษายน 2562 มีผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย เป็นประธาน คณะอนุกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น/ผู้แทนกรมการค้าภายใน/ผู้แทนกรมปศุสัตว์/ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์/ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน/ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา/ผู้แทนกรุงเทพมหานคร/ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตนมพาสเจอร์ไรส์/ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตนม ยู.เอช.ที./ผู้แทนสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย/ผู้แทนสมาคมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและแปรรูปผลิตภัณฑ์นม และมีหัวหน้าฝ่ายการตลาดและการขาย (อสค.) เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และมีหัวหน้าสำนักเลขานุการคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม (อสค.) เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) จัดทำโครงการรณรงค์บริโภคนมในสถาบันการศึกษาทุกระดับ เพื่อขยายเป้าหมายการบริโภคนมจากปัจจุบัน 18 ลิตร/คน/ปี เป็น 25 ลิตร/คน/ปี ภายในปี 2564

(2) จัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับใช้ในการบริหารจัดการ และภารกิจของโครงการรณรงค์บริโภคนมในสถาบันการศึกษาทุกระดับ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน พิจารณาขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี

(3) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการดำเนินงาน และประสานงานกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน ระดับกลุ่มพื้นที่ (5กลุ่ม) เพื่อขับเคลื่อนโครงการรณรงค์บริโภคนมในสถาบันการศึกษาทุกระดับในแต่ละกลุ่มพื้นที่

(4) แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานได้ตามที่เห็นสมควร

(5) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน

(6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน ระดับกลุ่มพื้นที่ (5กลุ่ม)

3.1) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน **กลุ่มที่ 1 (เขตปศุสัตว์ที่1)** มีผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี เป็นประธาน คณะอนุกรรมการประกอบด้วย ประธานคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ จ.ปทุมธานี/รองผู้ว่าราชการจ.ลพบุรี/สาธารณสุขนิเทศ เขตสุขภาพที่4/นายแพทย์สาธารณสุขจ.สระบุรี/ผอ.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จ.สระบุรี / ผอ.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จ.ลพบุรี/ท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี/ท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี/สหกรณ์จังหวัดสระบุรี/ปศุสัตว์เขต 1/ปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี/ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี/ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี และมีปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนสำนักงานปศุสัตว์เขต 1 เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3.2) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน กลุ่มที่ 2 (เขตปศุสัตว์ที่ 2 และเขตปศุสัตว์ที่ 3) มี**ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา เป็นประธาน** คณะอนุกรรมการประกอบด้วย ประธานคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ จ.ชลบุรี/รองผู้ว่าราชการจ.สระแก้ว/สาธารณสุขนิเทศ เขตสุขภาพที่ 9/นายแพทย์สาธารณสุข จ.นครราชสีมา/ผอ.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จ.นครราชสีมา / ผอ.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จ.ชลบุรี/ท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา/สหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา/ปศุสัตว์เขต 2 และเขต 3/ปศุสัตว์จังหวัดสระแก้ว/ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา/ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา และมี**ปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมา เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ** และผู้แทนสำนักงานปศุสัตว์เขต 3 เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3.3) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน กลุ่มที่ 3 (เขตปศุสัตว์ที่ 4) มี**ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น เป็นประธาน** คณะอนุกรรมการประกอบด้วย ประธานคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดร้อยเอ็ด/รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี/สาธารณสุขนิเทศ เขตสุขภาพที่ 7/นายแพทย์สาธารณสุข จังหวัดขอนแก่น/ผอ.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จังหวัดขอนแก่น / ผอ.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จังหวัดอุดรธานี/ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น/สหกรณ์จังหวัดขอนแก่น/ปศุสัตว์เขต 4 /ปศุสัตว์จังหวัดอุดรธานี/ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น/ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี/ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร และมี**ปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ** และผู้แทนสำนักงานปศุสัตว์เขต 4 เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3.4) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน กลุ่มที่ 4 (เขตปศุสัตว์ที่ 5 และเขตปศุสัตว์ที่ 6) มี**ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เป็นประธาน** คณะอนุกรรมการประกอบด้วย ประธานคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดเชียงราย/รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย/สาธารณสุขนิเทศ เขตสุขภาพที่ 1/นายแพทย์สาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่/ผอ.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ / ผอ.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จังหวัดพิษณุโลก/ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่/สหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่/ปศุสัตว์เขต 5 และเขต 6 /ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่/ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลก/ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัย และมี**ปศุสัตว์จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ** และผู้แทนสำนักงานปศุสัตว์เขต 5 เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3.5) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน กลุ่มที่ 5 (เขตปศุสัตว์ที่ 7, 8,9) มี**ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี เป็นประธาน** คณะอนุกรรมการประกอบด้วย ประธานคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์/สาธารณสุขนิเทศ เขตสุขภาพที่ 5/นายแพทย์สาธารณสุข จังหวัดราชบุรี/ผอ.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จังหวัดราชบุรี / ผอ.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี/ท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี/สหกรณ์จังหวัดราชบุรี/ปศุสัตว์เขต

7,8,9/ปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง/ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี/ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา และมี **ปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ** และผู้แทนสำนักงานปศุสัตว์เขต 7 เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) ดำเนินงานโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน และโครงการรณรงค์บริโภคนมในสถาบันการศึกษาทุกระดับภายในกลุ่มพื้นที่ ตามที่คณะอนุกรรมการบริหารกลางโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน และคณะอนุกรรมการรณรงค์บริโภคนมในสถาบันการศึกษาทุกระดับได้วางหลักเกณฑ์ และผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน

(2) พิจารณาจัดสรรสิทธิ และพื้นที่จำหน่ายนมโรงเรียนของกลุ่มพื้นที่

(3) จัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับใช้ในการบริหารจัดการ และภารกิจของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชนในกลุ่มพื้นที่ เพื่อนำเสนอขออนุมัติคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน

(4) กำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ แก้ไขปัญหาและประเมินผลการดำเนินงานโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน และโครงการรณรงค์บริโภคนมในสถาบันการศึกษาทุกระดับในกลุ่มพื้นที่

(5) แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานได้ตามที่เห็นสมควร

(6) รายงานผลการดำเนินงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่อคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน

(7) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้มีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการการปฏิบัติงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านโคนมฯ ที่เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ร่วมกันผิชอบ ดังนี้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ในการให้องค์ความรู้ในการผลิตแก่เกษตรกรและพัฒนาสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็งและพัฒนาน้ำนมให้มีคุณภาพ ตั้งแต่ฟาร์มให้สอดคล้องกับความต้องการ สามารถควบคุมป้องกัน และกำจัดโรค มีการบริหารจัดการฟาร์มที่ดีโดยมีการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบที่มีการรับรองการปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ (GMP) ซึ่งเป็นมาตรฐานบังคับของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ น้ำนมดิบที่รีดส่งศูนย์ต้องถูกตรวจสอบคุณภาพทุกครั้งทั้งโดยเบื้องต้นและการส่งห้องปฏิบัติการ มีการคัดนมที่ไม่มีคุณภาพตามมาตรฐานออกจากระบบ มีการควบคุมกระบวนการรวบรวมและลดอุณหภูมินมให้มีความสะอาดปลอดภัยจนขนส่งถึงโรงงาน รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต การแปรรูป การตลาด ตลอดจนสนับสนุนแหล่งทุนวิจัยด้านการเพิ่มผลผลิต พัฒนาสายพันธุ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนและพัฒนาคุณภาพนมให้ดียิ่งขึ้น

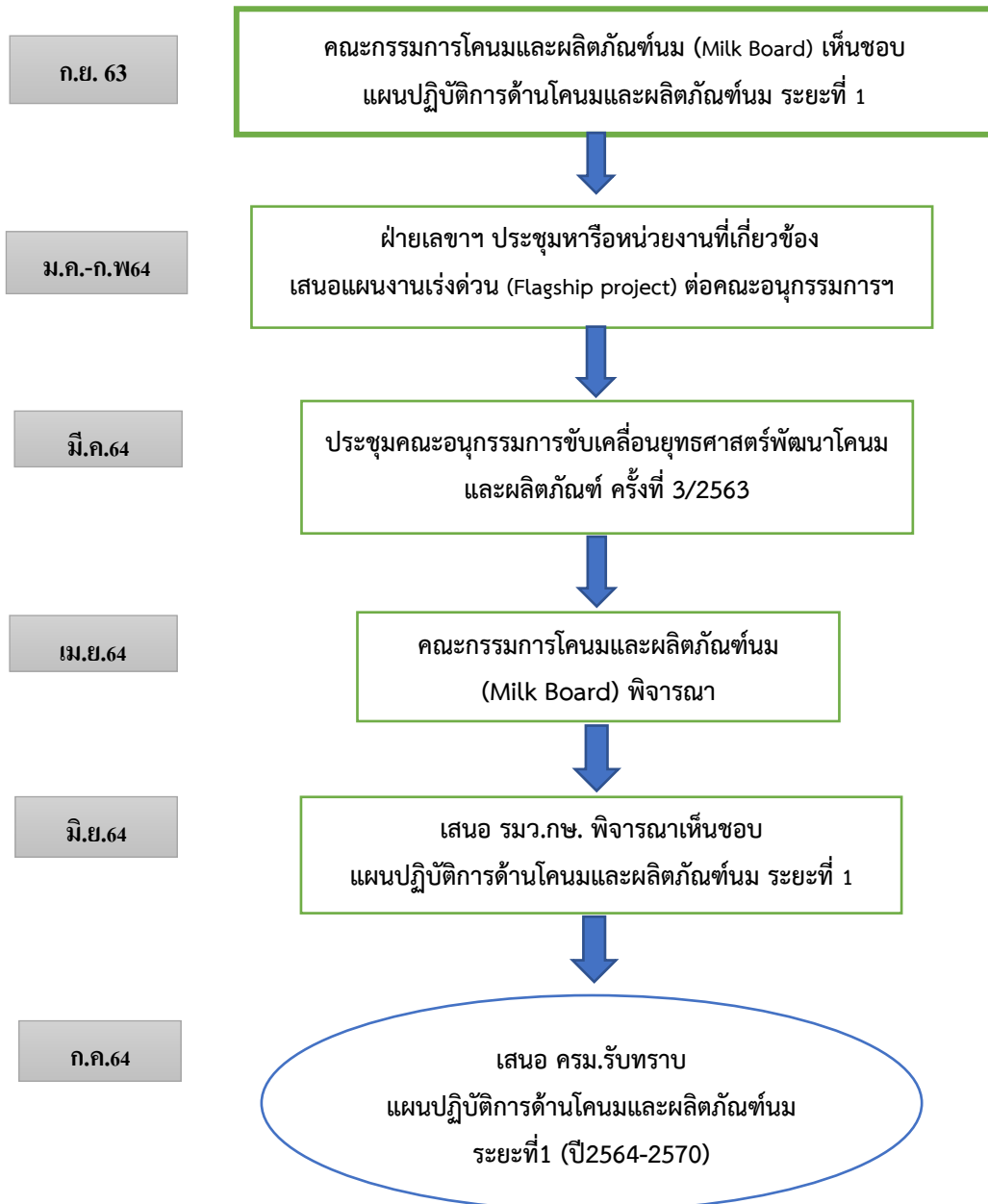
กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่ควบคุม กำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานการผลิตโรงงานแปรรูปนมจนถึงปลายทาง โดยผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่ออกภายใต้พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 และมีการดำเนินการตรวจสอบเฝ้าระวังสถานที่ผลิต สถานที่นำเข้า และสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อให้ปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัติอาหาร รวมถึงการให้ความรู้แก่ผู้บริโภคให้มีความรู้ ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหาร รับทราบสิทธิได้รับการคุ้มครองและรู้จักรักษาสิทธิของตนเอง

กระทรวงพาณิชย์ มีหน้าที่ในการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับสถานการณ์การผลิต และการตลาด จัดหาช่องทางและขยายตลาด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนปรับปรุงกฎระเบียบและข้อบังคับที่เป็นอุปสรรค ในการส่งออก รวมทั้งศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาวิถีตลาด และเปิดช่องใหม่ให้แก่ผู้ประกอบการส่งออก

3.6.2 Time Frame การเสนอแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1

(พ.ศ. 2564 - 2570) ต่อคณะรัฐมนตรี

TimeLine ดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ.2564-2570)

3.6.3 โครงการสำคัญเร่งด่วน

(ร่าง) แผนขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมโคนม ระยะเร่งด่วน (Flagship project)

วัตถุประสงค์ เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นมบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดคือ จากภายใต้ความตกลงการค้าเสรี (FTA) ไทย-ออสเตรเลีย และไทย-นิวซีแลนด์ ไทยมีกำหนดต้องเปิดตลาดโดยลดภาษีเหลือ 0% ในสินค้านมและผลิตภัณฑ์นม ในปี ๒๕๖๘ ทำให้ตลาดผลิตภัณฑ์นมมีการแข่งขันสูงมาก สินค้านมจากต่างประเทศสามารถนำเข้าโดยไม่จำกัดโควตาและไม่มีพิกัดภาษีศุลกากร ประกอบกับปัญหาการชะลอตัวของกำลังซื้อของผู้บริโภคเนื่องจากวิกฤติการระบาดของเชื้อโรค COVID-๑๙ ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม อีกทั้งปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาโรคระบาด ปัญหาต้นทุนการผลิต การจัดการฟาร์มโคนมซึ่งมีผลต่อคุณภาพน้ำนมดิบ ดังนั้น การยกระดับการผลิตจึงมีความจำเป็นจะต้องเร่งผลักดันให้เกษตรกรมีการพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถในการพัฒนาระบบการจัดการฟาร์มโคนมให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานตามที่ภาครัฐกำหนด รวมทั้งองค์กรโคนมเองก็ต้องเร่งปรับตัวสร้างความเข้มแข็ง เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เป้าหมาย ๑) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ๒) องค์กรโคนมและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ ๓) ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์นม ๔) ผู้บริโภค

กิจกรรมหลัก

๑. ผลักดันส่งเสริมมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) นำโดย องค์กรโคนม บูรณาการร่วมกับภาครัฐ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)
๒. กำจัดโรคปากและเท้าเปื่อย โรคอุบัติใหม่อื่นๆ และสร้างภูมิคุ้มกันโรคในโคนม นำโดย ภาครัฐ (กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)
๓. รณรงค์บริโภคนมและผลิตภัณฑ์นม และส่งเสริมด้านตลาด นำโดย ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ และ ภาครัฐ (พณ กษ สธ ศธ)
๔. ฐานข้อมูลโคนมแห่งชาติ นำโดย ภาครัฐ (กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

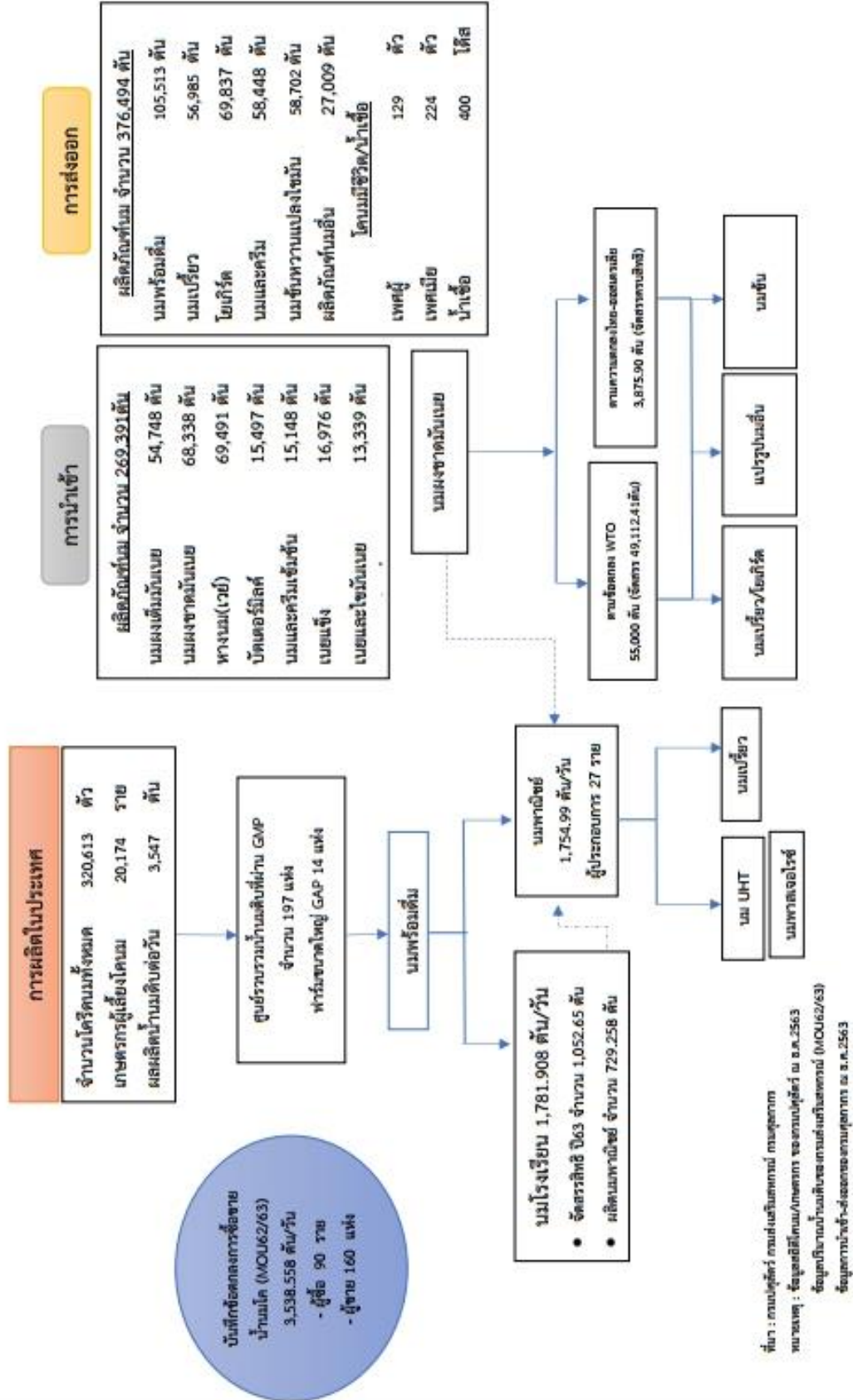
ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) เกษตรกรโคนม ได้รับการส่งเสริมมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) มีการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม(GFM)
- ๒) องค์กรโคนม (ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ สหกรณ์โคนม โรงงานแปรรูปนม) ผลิตน้ำนมที่มีคุณภาพ
- ๓) ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์นม ดำเนินการรับซื้อน้ำนมโคที่ผลิตในประเทศเพิ่มมากขึ้นจากการส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์นมในประเทศ
- ๔) ผู้บริโภคทุกช่วงวัย ได้เห็นความสำคัญของการดื่มนมเพิ่มขึ้นสร้างจากการรับรู้ด้านการบริโภคนม ส่งผลให้มีการบริโภคนมภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น
- ๕) มีระบบฐานข้อมูลโคนมแห่งชาติ (Big data) เพื่อใช้บริหารจัดการอุตสาหกรรมนมทั้งห่วงโซ่ และการตรวจสอบย้อนกลับแหล่งที่มาทำให้ผู้บริโภคเชื่อมั่นในสินค้านม

ภาคผนวก (ก)

4.1 Work flow โครงสร้างอุตสาหกรรมนมของประเทศไทย

โครงสร้างอุตสาหกรรมนมของประเทศไทย

4.2 ประกาศคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ขั้นตอนการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำนมโค ปี 2563/2564

ประกาศคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม
เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และขั้นตอนการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU)
การซื้อขายน้ำนมโค ปี ๒๕๖๓/๒๕๖๔

.....

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และขั้นตอนการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำนมโค ปี ๒๕๖๓/๒๕๖๔ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำนมโค ปี ๒๕๖๓/๒๕๖๔ ต่อไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๑) (๒) และ (๘) แห่งพระราชบัญญัติโคนมและผลิตภัณฑ์นม พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงได้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

หลักการและแนวคิด ๔ ข้อ

๑) หลักความถูกต้อง ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขต้องได้รับประโยชน์ และผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามต้องได้รับบทลงโทษ

๒) หลักความเป็นธรรม ผู้ได้รับสิทธิประโยชน์ ต้องร่วมรับผิดชอบปริมาณน้ำนมโคของเกษตรกรตามสัดส่วนสิทธิประโยชน์ที่ตนได้รับ

๓) หลักความมั่นคง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและได้ขึ้นทะเบียนกับทางราชการต้องได้รับการดูแลให้มีแหล่งจำหน่ายน้ำนมโค

๔) หลักความรับผิดชอบ มีความวางใจ และเคารพในสิทธิหน้าที่ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

๑. นิยามศัพท์

ผู้ขาย หมายถึง ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัท วิสาหกิจชุมชน สถาบันการศึกษา องค์กรของรัฐ และเกษตรกร

ผู้ซื้อ หมายถึง ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนม ได้แก่ สหกรณ์ บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด สถาบันการศึกษา และองค์กรของรัฐ เป็นต้น

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเป็นหลักฐานและหลักประกันในการซื้อขายน้ำนมโค ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

๒.๒ เพื่อรักษาผลประโยชน์และให้เกิดความเป็นธรรมแก่บรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมนมทั้งระบบ ได้แก่ เกษตรกรโคนม ผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้บริโภค

๒.๓ เพื่อบริหารจัดการ พัฒนาอุตสาหกรรมนม และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมโคในประเทศให้มีเสถียรภาพมีน้ำนมโคที่มีคุณภาพ และสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

๓. ขั้นตอนการจัดทำ MOU

๓.๑ ให้ผู้ขายและผู้ซื้อเจรจากันเองก่อนในเบื้องต้นเพื่อตกลงในปริมาณน้ำนมโคที่จะซื้อขายเฉลี่ย (ตัน/วัน) โดยผู้ขายเสนอปริมาณน้ำนมโคที่ประสงค์จะขาย พร้อมทั้งรายชื่อผู้ซื้อ และผู้ซื้อเสนอปริมาณน้ำนมโคที่ประสงค์จะซื้อ พร้อมทั้งรายชื่อผู้ขายตามแบบบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำนมโค ปี ๒๕๖๓/๒๕๖๔ ให้คณะอนุกรรมการบริหารนมทั้งระบบทราบ

๓.๒ กรณีผู้ซื้อที่มีสัญญาซื้อขายตามโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๓ ที่จะทำบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำนมโคปี ๒๕๖๓/๒๕๖๔ ต้องสอดคล้องกัน

กรณีผู้ซื้อที่มีวัตถุประสงค์เบื้องต้นที่จะนำไปใช้ในการแปรรูปเพื่อจำหน่ายในโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๔ จะต้องอยู่ภายใต้ปริมาณน้ำนมโคตามบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำนมโคปี ๒๕๖๓/๒๕๖๔ และผู้ซื้อจะต้องแจ้งวัตถุประสงค์ดังกล่าวให้คณะกรรมการบริหารนมทั้งระบบทราบ

กรณีผู้ซื้อที่ได้รับสิทธิจัดสรรและพื้นที่จำหน่ายนมโรงเรียนไม่เต็มจำนวนที่ยื่นขอรับสิทธิให้ผู้ซื้อแจ้งแผนบริหารน้ำนมดิบของศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบที่ไม่ได้ใช้ผลิตเพื่อนมโรงเรียนตามแบบที่กำหนด

โดยผู้ซื้อจะต้องแยกรายละเอียดปริมาณน้ำนมโคที่ต้องการจะรับซื้อตามวัตถุประสงค์เบื้องต้นที่จะนำไปใช้ในการแปรรูป ดังนี้

๓.๒.๑ เพื่อแปรรูปจำหน่ายในตลาดนมพาณิชย์และขอสิทธินำเข้านมผงขาดมันเนย

๓.๒.๒ เพื่อแปรรูปจำหน่ายในโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓

และปีการศึกษา ๒๕๖๔

๓.๒.๓ เพื่อแปรรูปจำหน่ายในตลาดอื่น

๓.๓ การวิเคราะห์ปริมาณน้ำนมโคที่นำมาจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำนมโคปี ๒๕๖๓/๒๕๖๔

๓.๓.๑ สำหรับผู้ขายรายเดิมใช้ฐานข้อมูลประกอบการพิจารณา ดังนี้

(๑) ค่าเฉลี่ย ๙ เดือน (ตุลาคม ๒๕๖๒ – มิถุนายน ๒๕๖๓) ของปริมาณการรวบรวมน้ำนมโคที่ผู้ขายรายงานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบริหารนมทั้งระบบ

(๒) ค่าเฉลี่ย ๙ เดือน (ตุลาคม ๒๕๖๒ – มิถุนายน ๒๕๖๓) ของปริมาณน้ำนมโคที่กรมปศุสัตว์ตรวจสอบปริมาณน้ำนมโค ณ ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบจริงในพื้นที่ รวมถึงข้อมูลจำนวนแม่โคนมที่ให้ผลผลิตที่อยู่ในทะเบียนของกรมปศุสัตว์

(๓) นำค่าเฉลี่ย (๑) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (๒) หากมีผลต่างไม่เกิน $\pm 3\%$ และไม่เกิน ๑ ตัน ให้ใช้ปริมาณน้ำนมโคตามค่าเฉลี่ย (๑) มาจัดทำ MOU

(๔) จากข้อ (๓) หากมีผลต่างเกิน $\pm 3\%$ และเกิน ๑ ตันให้นำรายงานของผู้ซื้อและข้อมูลทางสถิติของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กับอัตราการให้นมต่อตัวต่อวันและข้อมูลที่เกี่ยวข้องของแต่ละเดือนตามภูมิภาคมารประกอบพิจารณา เป็นรายศูนย์

๓.๓.๒ สำหรับผู้ขายรายใหม่ ใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาจากการตรวจสอบปริมาณน้ำนมโคจำนวนแม่โครีด โดยกรมปศุสัตว์และหลักฐานการขาย หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่จำเป็น

๓.๔ แจ้งผลการวิเคราะห์ปริมาณน้ำนมโคตามข้อ ๓.๓ ให้ผู้ซื้อและผู้ขายทราบ เพื่อเตรียมทำบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำนมโค

๓.๕ ก่อนการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ให้ผู้ซื้อและผู้ขายจัดส่งเอกสาร/หลักฐานที่ใช้ในการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำนมโคปี ๒๕๖๓/๒๕๖๔ ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบริหารนมทั้งระบบตรวจสอบ

๓.๖ จัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้ซื้อและผู้ขาย เพื่อชี้แจง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) การเจรจาตกลงการซื้อขายและจัดประชุมลงนามในบันทึกข้อตกลง (MOU) และนำเสนอผลการดำเนินการแจ้งให้คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมเพื่อให้ความเห็นชอบ

๓.๗ แจ้งผลการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้ซื้อ ผู้ขายทราบและดำเนินการปฏิบัติให้เป็นไปตามบันทึกข้อตกลง (MOU)

๔. หลักเกณฑ์และเงื่อนไข

คุณสมบัติของผู้ซื้อและผู้ขายน้ำนมโค

๔.๑ คุณสมบัติของผู้ขาย

๔.๑.๑ ผู้ขายที่เป็นศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ

(๑) ต้องมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบของกรมปศุสัตว์หรือได้รับการรับรองรายชื่อจากกรมปศุสัตว์

(๒) ต้องมีใบรับรองการปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ (Good Manufacturing Practice - GMP) ของกรมปศุสัตว์ ณ วันที่ทำ MOU ใบรับรองจะต้องไม่หมดอายุ กรณีใบรับรองหมดอายุ ถือว่าขาดคุณสมบัติ เว้นแต่ มีหนังสือรับรองว่าผ่านเกณฑ์จากทางกรมปศุสัตว์ เท่านั้น

(๓) ต้องรับซื้อน้ำนมโคที่มีคุณภาพตามประกาศคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม เรื่อง มาตรฐานการรับซื้อน้ำนมโค ณ ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ ฉบับปัจจุบัน

(๔) มีสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมของตนเองโดยสมาชิกต้องมีรายชื่อหรืออยู่ในทะเบียนฟาร์มโคนมกับกรมปศุสัตว์ และสมาชิกต้องไม่ซ้ำซ้อนกับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบแห่งอื่น

(๕) ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ ที่ตั้งใหม่ต้องผ่านคุณสมบัติตามข้อ ๔.๑.๑ (๑) - (๔) และคณะกรรมการบริหารนมทั้งระบบให้ความเห็นชอบ

(๖) ไม่มีหนี้สินติดค้างชำระค่าน้ำนมโคกับเกษตรกรเกินกว่างวดชำระเงินที่ตกลงกัน

๔.๑.๒ ผู้ขายที่ผลิตและจำหน่ายน้ำนมโคให้แก่ผู้ซื้อน้ำนมโคโดยตรง

(๑) ต้องมีรายชื่อหรือขึ้นทะเบียนฟาร์มโคนมกับกรมปศุสัตว์

(๒) ต้องผลิตน้ำนมโคที่มีคุณภาพตามประกาศคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม เรื่อง มาตรฐานการรับซื้อน้ำนมโค ณ ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ ฉบับปัจจุบัน

(๓) ต้องมีใบรับรองการผ่านระบบการผลิตการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agricultural Practice - GAP) ของกรมปศุสัตว์ ณ วันที่ทำ MOU ใบรับรองจะต้องไม่หมดอายุ กรณีใบรับรองหมดอายุ ถือว่าขาดคุณสมบัติ เว้นแต่ มีหนังสือรับรองว่าผ่านเกณฑ์จากทางกรมปศุสัตว์ เท่านั้น

(๔) ต้องมีระบบทำความเย็นเพื่อรักษาคุณภาพของน้ำนมโค

(๕) ผู้ขายรายใหม่ต้องผ่านคุณสมบัติตามข้อ ๔.๑.๒ (๑) - (๔) และคณะกรรมการบริหารนมทั้งระบบให้ความเห็นชอบ

๔.๒ คุณสมบัติของผู้ซื้อ

(๑) ต้องเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนมที่มีโรงงานแปรรูปน้ำนมโค

(๒) ต้องมีความสามารถรับซื้อน้ำนมโคจากผู้ขายได้ตลอด ๓๖๕ วัน ตามปริมาณที่ได้ตกลงซื้อขายตามบันทึกข้อตกลง (MOU) สำหรับราคาและมาตรฐานการรับซื้อน้ำนมโค ให้ถือปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม เรื่อง มาตรฐานการรับซื้อน้ำนมโค ฉบับปัจจุบัน

(๓) ต้องมีประวัติการซื้อขายน้ำนมโคและมีรายชื่อในบันทึกข้อตกลง (MOU) ปีที่ผ่านมา กรณีผู้ซื้อน้ำนมโครายใหม่ ต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน (ร.ง.๔) หรือ ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน และต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ๔.๒ (๑) - (๒)

(๔) ไม่มีหนี้สินติดค้างชำระค่าน้ำนมโคกับผู้ขายเกินกว่างวดชำระเงินที่ตกลงกัน

๕. ระยะเวลาในการถือใช้บันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำมันโค ปี ๒๕๖๓/๒๕๖๔

ระยะเวลาในการถือใช้บันทึกข้อตกลง (MOU) ๑ รอบปีตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ โดยไม่แบ่งช่วงระยะเวลาการถือใช้

๖. การติดตามตรวจสอบข้อมูลการซื้อขายน้ำมันโค

ให้ผู้ซื้อและผู้ขายทุกราย มีหน้าที่ต้องรายงานข้อมูลปริมาณการซื้อขายน้ำมันโคเป็นรายเดือน ให้คณะกรรมการบริหารนมทั้งระบบทราบ เป็นประจำทุกเดือน (ภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไป) โดยบันทึกข้อมูลรายงานผลการซื้อขายน้ำมันโคทาง Internet ผ่านระบบที่ฝ่ายเลขานุการฯ กำหนด โดยพิมพ์แบบรายงานบันทึกข้อมูลผ่านระบบฯ ดังกล่าว เป็นไฟล์ PDF พร้อมลงลายมือชื่อผู้มีอำนาจและประทับตราแนบรายงานดังกล่าวผ่านระบบ

๗. มาตรการควบคุมกำกับดูแล

๗.๑ ผู้ซื้อและผู้ขายจะต้องปฏิบัติตามมติ คำสั่ง หรือ ประกาศ ของคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม หรือคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน ที่คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมแต่งตั้ง และมอบหมายโดยเคร่งครัด

๗.๒ ผู้ซื้อและผู้ขาย ต้องปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง (MOU) โดยรับซื้อหรือขายน้ำมันโคให้คู่ค้าตามข้อตกลง ทั้งนี้ต้องรายงานข้อมูลตามข้อเท็จจริงตามเวลาที่กำหนด

๗.๓ กรณีผู้ขายรายใดแจ้งว่า ปริมาณน้ำมันโคเพิ่มขึ้นหรือลดลงภายหลังการทำข้อตกลงแล้ว หากผู้ขายมีผู้ซื้อหลายรายให้ผู้ซื้อเฉลี่ยซื้อน้ำมันโคเพิ่มหรือลดตามสัดส่วนของบันทึกข้อตกลง (MOU) ทั้งนี้ผู้ขายต้องเสนอข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการบริหารนมทั้งระบบ ภายใน ๗ วัน เพื่อแสดงเหตุผลที่มาที่ไปพร้อมหลักฐานประกอบได้ว่าเกิดจากแม่โคนมที่มีอยู่เดิมในฟาร์มและเพิ่มหรือลดตามธรรมชาติ

๗.๔ กรณีผู้ขายรายใดแจ้งว่าปริมาณน้ำมันโคเพิ่มขึ้นภายหลังการทำข้อตกลงแล้ว แต่ไม่สามารถชี้แจงแสดงเหตุผลที่มาที่ไปพร้อมหลักฐานประกอบได้หรือมีหลักฐานเพียงพอควรเชื่อได้ว่าผู้ขายรายนั้นได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการแสดงพฤติกรรมฉ้อฉลโอกาสเอารัดเอาเปรียบผู้ขายรายอื่นที่ร่วมอยู่ในบันทึกข้อตกลง (MOU) ฉบับนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกและ/หรือปริมาณน้ำมันโคของผู้ขายรายอื่นมาเป็นของตนเพิ่มขึ้น หรือมีการเพิ่มจำนวนแม่โคนมโดยซื้อมาจากแหล่งอื่นในภายหลัง ให้ผู้ขายน้ำมันโครายนั้นรับผิดชอบแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

๗.๕ กรณีมีการตั้งศูนย์รวบรวมน้ำมันดิบ หรือจุดรับซื้อน้ำมันโคขึ้นใหม่โดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม และไม่มีรายชื่อเป็นผู้ขายในบันทึกข้อตกลง (MOU) แล้ว ผู้ซื้อน้ำมันโครายใด ที่อยู่ในบันทึกข้อตกลง (MOU) ไปให้การสนับสนุนหรือรับซื้อน้ำมันโคจากศูนย์รวบรวมน้ำมันดิบดังกล่าว และก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่คู่ค้าหรือผู้ที่อยู่ในบันทึกข้อตกลง (MOU) ผู้ซื้อที่รับซื้อน้ำมันโครายนั้น ต้องยินยอมให้คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม พิจารณาตามบทลงโทษ

๗.๖ ในการซื้อขายจริง สามารถซื้อขายได้มากกว่าหรือน้อยกว่า (MOU) ไม่เกินร้อยละ ๗ ต่อปี

๘. บทลงโทษ

กรณีมีการร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ซื้อหรือผู้ขาย ไม่ปฏิบัติตามมติ คำสั่ง หรือประกาศคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และขั้นตอนการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำมันโค ปี๒๕๖๓/๒๕๖๔ ในข้อ ๗

ให้คณะกรรมการ แจ้งเตือน เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ผู้ซื้อหรือผู้ขายรายดังกล่าวดำเนินการแก้ไขภายใน ๗ วันนับแต่วันได้รับหนังสือแจ้งเตือนให้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขาย

-๕-

น้ำนมโค หากไม่ดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนด ให้ชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะกรรมการบริหารนมทั้งระบบ ภายใน ๓ วัน และหากยังไม่ดำเนินการให้คณะกรรมการบริหารนมทั้งระบบ รวบรวมเอกสารเสนอคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม เพื่อพิจารณายกเลิกบันทึกข้อตกลง (MOU) การซื้อขายน้ำนมโคปัจจุบัน

๙. ในกรณีที่มีปัญหาใดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศฉบับนี้ ให้คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมให้ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๓

(นายอนันต์ สุวรรณรัตน์)

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ประธานกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม

บรรณานุกรม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer.
ปีงบประมาณ 2556

<https://www.opsmoac.go.th/strategic-files-391191791803>

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข่าวสาร กษ “กระทรวงเกษตรฯ ขานรับนโยบายรัฐบาล ผนึกกำลังทุกภาคส่วน
เตรียมเดินหน้าแก้ปัญหาเร่งด่วนช่วยเหลือเกษตรกรทั่วประเทศ” วันที่ 5 สิงหาคม 2562

<https://www.moac.go.th/news-preview-411591791902>

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข่าวสาร กษ “รัฐมนตรีเกษตรฯ” มอบนโยบายแนวทางการดำเนินงาน
ปีงบประมาณ 2559” วันที่ 17 กันยายน 2558

https://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=16700&filename=olan

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข่าวสาร กษ “รัฐมนตรีเกษตรฯ มอบนโยบายแนวทางการดำเนินงาน
ปีงบประมาณ 2559” วันที่ 17 กันยายน 2558

https://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=16700&filename=olan

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข่าวสาร กษ “กระทรวงเกษตรฯ ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการโคนมทั่วประเทศ
หารือแนวทางการเพิ่มองค์ประกอบเนื้อ” วันที่ 7 ตุลาคม 2559

https://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=19116

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. “การเจรจาการค้าระหว่างประเทศ /FTA ของไทย”, สำนักสารสนเทศการ
เจรจาการค้า กันยายน 2557

[http://www.thaifita.com/thaifita/Home/tabid/36/ctl/Details/mid/436/ItemID/8350/
Default.aspx](http://www.thaifita.com/thaifita/Home/tabid/36/ctl/Details/mid/436/ItemID/8350/Default.aspx)

กรมส่งเสริมสหกรณ์. “แผนพัฒนาโคนมเพื่อปรับตัวรองรับผลกระทบในการทำความตกลงเขตการค้าเสรี,
กลุ่มส่งเสริมพัฒนาธุรกิจด้านปศุสัตว์ ประมง หัตถกรรมและผลิตภัณฑ์, สำนักพัฒนาธุรกิจ
สหกรณ์, พฤษภาคม 2550

กรมการปกครอง. ประกาศสถิติ จำนวนประชากรประจำปี พ.ศ. 2562 สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2563.

(ออนไลน์). เข้าถึงจาก: <https://www.boj.go.th/index.php?page=demographic&language=th>

กรมกิจการผู้สูงอายุ. สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย พ.ศ.2562 สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2563. (ออนไลน์).

เข้าถึงจาก:<http://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/275>

กรมศุลกากร. ข้อมูลสถิตินำเข้าส่งออก ปี 2562 สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2562.. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

http://www.customs.go.th/statistic_report.php?ini_content=statistics_report

กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์. ข้อมูลเศรษฐกิจการปศุสัตว์ ปี 2563

คณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข “ยุทธศาสตร์การกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียน

ตลอดห่วงโซ่ : ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาในการขับเคลื่อนเพื่อความปลอดภัยนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่” ปี

2559

ดร.ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์, “บ้านไร่นาเรา” มูลนิธิพลังนิเวศและชุมชน,

http://www.banrainarao.com/column/commu_econ_02

ชมรมนมสร้างชาติ. “ผลกระทบและแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องอาหารชั้นและอาหารหยาบมีราคาสูงขึ้นมากร
จนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้รับผลกระทบมากในขณะนี้โดยชมรมนมสร้างชาติ

http://www.milkforthai.org/pdf/club_milk_article_02_2554.pdf

โชค บูลกุล. FTA การค้าเสรี (ของผู้ได้เปรียบ) สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

<http://www.farmchokchai.com/mobile/content.php?group=knowledge&id=knowledge&cid=422>

มติชนออนไลน์. 2559. จับตาเทรนด์อาหารและเครื่องดื่มของโลกที่มาแรงในปี 2016-2017. นิวส์มอนิเตอร์. สืบค้น
เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก: <http://www.matichon.co.th/news/98912>.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. “ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12”

<http://www.sukhothai.go.th/mainredcross/71.pdf>

ปราณีดา ศยามานนท์ "สังคมผู้สูงอายุ... โจทย์ใหญ่ที่ธุรกิจค้าปลีกต้องเตรียมรับมือ"

<https://www.sceic.com/th/detail/product/1397>

Dairy Development Program. 2559. โคนม 59 พัฒนาคุณภาพต้นราคาดนมขึ้น *สัตว์เศรษฐกิจ ปีที่ 32*

ฉบับที่ 770 *ปักษ์แรกคุณภาพันท์ 2559* สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2562. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

<http://dairydevelopmentprogram.weebly.com/blog-36153634361936603617362636403586/-59>

ศาสตราจารย์พระราช ‘เศรษฐกิจพอเพียง’ พัฒนา’ปท.-โลก’ อย่างยั่งยืน

<http://www.matichon.co.th/news/166427>

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. ขอบทพจนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2562 เรื่อง การ

ทบทวนระบบการบริหารจัดการนมโรงเรียน สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2562. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

<http://www.schoolmilkthai.com/images/1-62/krs2562.pdf>

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2563. ภัยแล้ง-โควิด ฤดูกาลเกษตร Q1 หดตัว 4.8% เกษตรฯ พร้อมมาตรการ

รองรับ มั่นใจ หลังการระบาคคลี่คลาย ความต้องการสินค้าอาหารเพิ่มแน่ ดันส่งออกสินค้าเกษตรสดใส

ต่อเนื่อง สืบค้นเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2563. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

<http://www.oae.go.th/view/1/รายละเอียดข่าว/ข่าว%20สศก./33761/TH-TH>

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. ข่าวสาร “รมว.กษ. เปิดงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาโคนมไทย หนุน

ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์ ชูทางเลือกเกษตรกรไทย”

https://www.alro.go.th/alro_th/ewt_news.php?nid=12212&filename=index

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2562 "ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี(พ.ศ.2560-2579) และแผนภาพ

แนวทางการบริหารราชการของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา"

<http://rtpstrategy.police.go.th/web2013/ร่างกรอบยุทธศาสตร์แห่งชาติ>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2563. สรุปสำหรับผู้บริหาร การสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารของประชากร พ.ศ.

2560 สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2563. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

<http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/News/2561/N21-11-61-2.aspx>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2563. การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2562 สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2563. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2563. สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2563. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%e0%b8%94%e0%b9%89%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%aa%e0%b8%b1%e0%b8%87%e0%b8%84%e0%b8%a1/%e0%b8%aa%e0%b8%b2%e0%b8%82%e0%b8%b2%e0%b9%81%e0%b8%a3%e0%b8%87%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99/%e0%b8%a0%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%b0%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b8%97%e0%b8%b3%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%82%e0%b8%ad%e0%b8%87%e0%b8%9b%e0%b8%a3%e0%b8%b0%e0%b8%8a%e0%b8%b2%e0%b8%81%e0%b8%a3/2563/Report_01-63.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2563. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไตรมาสที่ 1 สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2563. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5176&filename=QGDP_report

สยามรัฐออนไลน์, ข่าวเกษตร, “เฉลิมชัยเดินทาง Kick Off โครงการส่งเสริมพัฒนาโคนมไทย สร้างความเข้มแข็งอาชีพผู้การ แข่งขันในตลาดโลก วันที่ 27 ตุลาคม 2562

<https://siamrath.co.th/n/105607>

อาจารย์กฤษณ์ รุยาพร, บทความ"องค์กรอัจฉริยะ" (SMART Organization)

http://www.e-apic.com/news_detail.php?id=46

Aiumlamai, S., Wangtal, A., Tanomkit, J. 2013. Food standard through whole supply chain to support the propulsion of strategy for food safety: Dairy milk. *Proceeding on 14th KVAC: Learning the Past, Planning the Future, Targeting One Health. Khon Kaen Thailand.* : Kosa Hotel, Khon Kaen Thailand.

Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

Retrieved 1 December 2019 from: <https://www.fas.usda.gov/data/dairy-world-markets-and-trade>

Economic Intelligence Center. 2014. ส่องพฤติกรรมกรมการบริโภคในยุคโลกาภิวัตน์ ... ธุรกิจที่ต้องตอบโจทย์มากกว่าแค่อิ่มท้อง. [online]. Retrieved 13 December 2016 from:

<https://www.scbeic.com/th/detail/product/600>.

Food and Agriculture Organization of the United Nation. 2016. Livestock Product systems

[online]. Retrieved 11 June 2020 from: <http://www.fao.org/livestock-systems/en/>

OECD/FAO. 2016. Meat. OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025. [online]. Retrieved 13

December 2016 from: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/>

download/5116021ec010.pdf?expires=1481704049&id=id&accname=guest&checksum=433180ECA4EAACDDE459C4343874CA5B.

OECD/FAO. 2016. Meat. OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025. [online]. Retrieved 13

December 2016 from: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/>

download/5116021ec010.pdf?expires=1481704049&id=id&accname=guest&checksum=433180ECA4EAACDDE459C4343874CA5B.

นิยามศัพท์

วิสัยทัศน์	คือ ตำแหน่งหรือภาพขององค์กรในอนาคตภายในกรอบระยะเวลาหนึ่ง ๆ
พันธกิจ	คือ ขอบเขตหรือหน้าที่ที่ต้องทำให้บรรลุวิสัยทัศน์
วัตถุประสงค์	คือ ผลสำเร็จหรือผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคตที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย
เป้าประสงค์	คือ สิ่งที่ปรารถนาจะบรรลุประสบความสำเร็จแล้วกลุ่มเป้าหมายได้รับผลประโยชน์ และได้รับประโยชน์อย่างไร
ตัวชี้วัด	คือ สิ่งที่จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ได้หรือไม่
ค่าเป้าหมาย	คือ ตัวเลข หรือค่าของตัวชี้วัดความสำเร็จที่หน่วยงานต้องการบรรลุ
ยุทธศาสตร์	คือ แผนงานหรือทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และพันธกิจ หรือวิธีการหรือ ขั้นตอนที่จะปฏิบัติ
กลยุทธ์	คือ วิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ประสงค์ กำหนดขึ้นจากการพิจารณาปัจจัยแห่งความสำเร็จ (critical success factors) เป็นสำคัญ
ผลผลิต	คือ สิ่งของหรือบริการที่เป็นรูปธรรมที่องค์กรจัดให้
ผลลัพธ์	คือ ผลสุดท้ายที่ต้องการให้เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย

(ที่มา : ดัดแปลงจาก <http://www.vettech.ku.ac.th/wordpress/archives/132> และ Forum:คณะศิลปศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ <http://www.flas.kps.ku.ac.th/forum/index.php>)

มาตรฐาน คือ สิ่งที่ถูกเอาเป็นเกณฑ์สำหรับเทียบกำหนดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ(ที่มา: พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542)

มาตรฐานสากล เป็นมาตรฐานที่อ้างอิงตามมาตรฐาน Codex โดยคณะกรรมการอาหารโครงการมาตรฐานอาหาร FAO/WHO (Codex Alimentarius Commission - CAC) มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานอาหารให้เป็นมาตรฐานสากลมาตรฐาน Codex จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมทางด้านความปลอดภัยอาหารในการปกป้องความปลอดภัยของผู้บริโภคและอำนวยความสะดวกต่อการค้า องค์การการค้าโลก (World Trade Organization -WTO) จึงให้การยอมรับ และแนะนำให้ประเทศใช้มาตรฐานระหว่างประเทศเพื่อกำหนดมาตรการของประเทศและจะใช้เป็นมาตรการที่จะเป็นข้อตัดสินในกรณีที่เกิดข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศ

(ที่มา: <http://www.acfs.go.th/codex/>)

องค์กร หมายถึง ส่วนประกอบย่อยของหน่วยใหญ่ที่ทำหน้าที่สัมพันธ์กัน หรือขึ้นต่อกันและกัน

องค์กรโคนม คือ การรวมกลุ่มกันอย่างมีเหตุผลของบุคคลกลุ่มหนึ่งเพื่อดำเนินกิจการโคนมหรือเกี่ยวข้องกับโคนมให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีทั้ง องค์กรที่แสวงหาผลกำไร และ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร

(ดัดแปลงจากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี และ <https://www.gotoknow.org/posts/360917>)

องค์กรอัจฉริยะ (Smart organization) คือ องค์กรที่สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งสามารถปรับตัวเพื่อสร้างความสามารถที่มีเอกลักษณ์ในการสร้างคุณค่า เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า/ผู้บริโภคอย่างแท้จริง

- Smart Officer หมายถึง บุคลากรของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ปฏิบัติงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เป็นเป้าหมายในการพัฒนาให้เป็น Smart Officer ที่มีความรัก เกษตรกรเหมือนญาติ มีความรอบรู้ทางวิชาการและนโยบาย ใช้เทคโนโลยีมาช่วยเหลือเกษตรกร สร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร มุ่งนำเกษตรกรสู่ Green Economy และ Zero waste agriculture มีความภาคภูมิใจในองค์กรและความเป็นข้าราชการ
- เกษตรกรปราดเปรื่อง(Smart farmer) คือ บุคคลที่มีความภูมิใจในการเป็นเกษตรกร มีความรอบรู้ในระบบการผลิต ด้าน การเกษตรแต่ละสาขา มีความสามารถในการวิเคราะห์เชื่อมโยงและบริหารจัดการการผลิต และการตลาด โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคมและ สิ่งแวดล้อม
- เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart farmer) หมายถึง ผู้ที่มีความสนใจหรือประกอบอาชีพทางการเกษตร ไม่จำกัดเพศ อายุระหว่าง 17-45 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป และเป็น Smart Farmer เนื่องจากผลจากการคัดกรองสามารถผ่านคุณสมบัติด้านรายได้ที่ไม่ต่ำกว่า 180,000 บาท/ครัวเรือน/ปี และผ่านคุณสมบัติพื้นฐานครบทั้ง 6 ข้อ โดยผ่านตัวบ่งชี้อย่างน้อย 1 ตัวในแต่ละคุณสมบัติ นอกจากนี้ ให้รวมถึงคำจำกัดความของเกษตรกรรุ่นใหม่ตามคำนิยามของหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีกิจกรรมและโครงการในการ สร้าง ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ รวมทั้ง โครงการบ่มเพาะผู้ประกอบการรุ่นใหม่ภายใต้ความร่วมมือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในโครงการนำร่องกองทุนตั้งตัวได้และเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)
- เกษตรกรรมสมัยใหม่ (Model Farm) หมายถึง รูปแบบการทำเกษตรกรรมที่ใช้นวัตกรรม การวิจัย และ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยนำการทำเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Farming) เพื่อช่วยในการควบคุมปัจจัยผันแปร เช่น ดิน น้ำ สภาพอากาศ เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องจักรกลเกษตร (Mechanization) และการใช้ให้เต็มประสิทธิภาพ (Utilization) และการรวมกลุ่มการผลิต มีมาตรฐาน สอบกลับได้ เทียบเคียงได้กับต่างประเทศ (Benchmarking)
- สมาชิกเลี้ยงโคนม หมายถึง เกษตรกรที่เลี้ยงโคนมเท่านั้น
- ใช้บริการ หมายถึง การจำหน่ายน้ำนมดิบ ซื้อ-ขายปัจจัยการผลิต การผสมเทียม
- เอกสัณณ์ หมายถึง การที่บุคคลมีการนึกคิดและให้ความหมายทางสังคมตามการประเมินค่าซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลเกี่ยวกับบทบาทของตนเองตามตำแหน่งหรือสถานภาพเพื่อใช้ในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นตามประเภทต่างๆ ของสังคม ที่ทำให้บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าตนเองมีความเหมือนและความแตกต่างจากผู้อื่นที่อยู่ในบทบาทและตำแหน่งเดียวกันหรือต่างกัน
- อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะความเป็นตัวตน หรือลักษณะเฉพาะ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือเป็นที่จดจำ อันจะระบุความเป็นมา ความหมาย และสถานภาพแห่งความเป็นตนเองท่ามกลางชุดความสัมพันธ์ทางสังคมต่างๆ